

**Pénzügyminisztérium
Önkormányzati Minisztérium**

**Indokolás
a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai
és átengedett személyi jövedelemadója
fejezet
2010. évi előirányzatairól**

Budapest, 2009. szeptember hó

Kondíciók

A helyi önkormányzatok támogatását a központi költségvetési kapcsolatokból származó források – az állami hozzájárulások és támogatások, valamint az átengedett személyi jövedelemadó – együttesen határozzák meg.

A 2010. évben a helyi önkormányzatok – hitel források és pénzmaradvány nélkül – több mint 3 000 milliárd forinttal gazdálkodhatnak. Ehhez az állami hozzájárulások és támogatások, továbbá az átengedett SZJA 1 127,5 milliárd forinttal járulnak hozzá.

A 2010. évi változásokat az alábbi táblázat mutatja be.

(Az összehasonlító szerkezet érdekében a 2009. évi országgyűlési előirányzatot korrigálni kell a járuléksökkenés és az egészségügyi hozzájárulás megszűnés, a közoktatásban a tanulólétszám csökkenés és a teljesítmény-mutató felmenő rendszere miatt keletkező megtakarítás hatásával, valamint a más fejezetekbe átkerülő feladatok miatt.)

A helyi önkormányzatok 2010. évi támogatása (központi költségvetési támogatások, SZJA együtt)

Megnevezés	millió forint
2009. évi országgyűlési előirányzat	1 289 970,9
Báziskorrekciók:	
Járlécsökkenés	-42 850,0
EHO megszüntetése	-8 450,0
A közoktatási teljesítmény-mutató felmenő rendszere miatt	-12 000,0
Tanuló létszám csökkenés miatt keletkező megtakarítás	-6 000,0
Térítési díj emelése a művészetoktatásban	-2 000,0
Hivatásos önkormányzati tűzoltóságok-önkéntes tűzoltóságok között feladatátrendezés	-350,0
Önerő alap	-6 000,0
Cél- és címzett támogatás	-9 000,0
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás fejezethez kerül	-605,6
Művészeti tv.alapján OKM-be átkerülő forrás	-2 319,7
Közokt. intézményátadás miatt OKM-be átkerülő forrás	-146,4
2010. év bázis előirányzat	1 200 249,2
Kedvezményes étkeztetés támogatásának csökkenése	-17 000,0
Önkormányzati támogatások csökkentése	-76 731,5
ebből:	
Közoktatás	-11 471,0
- szakmai, informatikai fejlesztések, minőség biztosítás, teljesítmény motiváció támogatásának megszüntetése	-5 557,8
- intézményi társulásba járó gyermekek utáni normatíva csökkentése (15%)	-1 700,0

- pedagógus továbbképzés, szakvizsga, szakmai szolgáltatások támogatásának megszüntetése	-1 647,4
- érettségi vizsgáztatás támogatásának csökkentése	-1 000,0
- közoktatási alapítványok támogatásának megszüntetése	-500,0
- diáksport normatíva megszüntetése	-494,8
- két tanítási nyelven folyó oktatás támogatásának megszüntetése	-300,0
- komprehenzív iskolamodellek támogatásának megszüntetése	-271,0
Szociális	-10 300,0
- szociális és gyermekvédelmi ellátások szabályainak módosítása	-5 900,0
- pénzbeni ellátások szabályváltozása	-4 400,0
Kultúra	-2 954,0
- közművelődési és közgyűjteményi normatíva átalakulása	-2 600,0
- zenekarok támogatásának csökkentése	-354,0
Globális támogatások	-16 976,5
- megyei önkormányzatok SZJA részesedésének csökkenése	-7 000,0
- üdülőhelyi feladatok normatíva csökkenése (2 Ft helyett 1Ft)	-4 900,0
- települési sportfeladatok normatíva csökkenése	-4 576,5
- társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradottak, ill. foglalkoztatási gondokkal küzdő települések támogatása	-500,0
Fejlesztési támogatások	-35 030,0
- helyi önkormányzatok fejlesztési feladatainak támogatása megszűnik	-10 230,0
- jövedelemkülönbség mérséklés során beszámítással érintett önkormányzatok 25%-os visszatérítésének megszüntetése	-8 200,0
- belterületi közútfelújítás, korszerűsítés támogatásának megszüntetése	-8 000,0
- leghátrányosabb helyzetű kistérségek felzárkóztatása támogatásának megszüntetése	-5 850,0
- belterületi utak szilárdburkolattal való ellátása támogatásának megszüntetése	-2 000,0
- belvízrendezési célok támogatásának megszüntetése	-500,0
- sportlétesítmények felújítása támogatásának megszüntetése	-250,0
Többletek:	
Út a munkához program	13 000,0
Új gyermekellátások (Családi napközi és gyermekfelügyelet)	1 997,4
Illetékbevétel kiesés visszapótlása	5 000,0
Az ingyenes étkeztetés kiterjesztése a rászoruló 7. osztályos tanulókra	500,0
Budapesti 4-es metró beruházás	500,0
2010. évi irányszám	1 127 515,1

A 2010. évi központi költségvetési kapcsolatok alakulását az alábbi táblázat mutatja be.

**A központi költségvetési kapcsolatokból származó források
főbb csoportonkénti alakulása**

Megnevezés	2009. évi országgyűlési előirányzat	2010. évi bázis előirányzat	2010. évi javaslat	2010. évi javaslat/2010. évi bázis előirányzat	
				összegben	%-ban
Állami támogatások és hozzájárulások	640 621,1	550 899,4	448 073,0	-102 826,4	81,3%
<i>Normatív állami támogatások és hozzájárulások</i>	433 319,5	363 088,5	305 644,6	-57 443,9	84,2%
<i>Központi működési támogatások</i>	128 821,6	124 330,9	113 478,4	-10 852,5	91,3%
<i>Fejlesztési támogatások</i>	78 480,0	63 480,0	28 950,0	-34 530,0	45,6%
Átengedett személyi jövedelemadó	649 349,8 40%	649 349,8 40%	679 442,1 40%	30 092,3	104,6%
Lakhelyen maradó SZJA	129 870,0 8%	129 870,0 8%	135 888,4 8%	6 018,4	104,6%
Normatívan elosztott SZJA	519 479,8 32%	519 479,8 32%	543 553,7 32%	24 073,9	104,6%
települések SZJA kiegészítése	100 485,0	94 336,2	96 495,3	2 159,1	102,3%
megyék SZJA részesedése	12 746,7	12 746,7	5 746,7	-7 000,0	45,1%
egyéb	406 248,1	412 396,9	441 311,7	28 914,8	107,0%
Állami támogatások és SZJA együtt	1 289 970,9	1 200 249,2	1 127 515,1	-72 734,1	93,9%
Normatív tám.+normatív SZJA	952 799,3	882 568,3	849 198,3	-33 370,0	96,2%

A gazdasági válság hatására 2009-2010-ben 7,5%-kal csökken a GDP, aminek következtében a központi költségvetés jelentős bevételkieséssel kell szembenézzen. 2009. év során az önkormányzatok nem voltak érintettek központi támogatás csökkenéssel, szemben az államháztartás más alrendszerével, amelyeknél évközi intézkedések sorozata fogta vissza a támogatásokat.

2010-ben már megkerülhetetlen, hogy az önkormányzati támogatásokban is visszafogottság érvényesüljön. A helyi önkormányzatok *központi költségvetési kapcsolatokból származó bevételei* ezért együttesen a 2010. évi bázis előirányzathoz viszonyítva 6,1%-kal (mintegy 72,7 milliárd forinttal) csökkennek. Mindehhez azonban olyan intézkedések párosulnak, amelyek több területen feladatmaradást vagy halasztást, rugalmasabb feladatellátást, illetve saját bevét növelést tesznek lehetővé.

Ezen belül az *átengedett személyi jövedelemadó* 2010-re 4,6%-kal (30,1 milliárd forinttal) nő. A 2008. évi adóbevallásokból lakóhely szerint kimutatott személyi jövedelemadóból változatlanul 40% illeti meg együttesen a helyi önkormányzatokat, 32% normatívan elosztva (ezen belül jövedelemkülönbség mérséklésre fordítódik mintegy 5,7%, a megyei önkormányzatokat illeti több mint 0,3%) és 8% lakhelyen hagyva.

A normatívák alakulását főbb tételenként és ágazonként összesítve az alábbi táblázat mutatja be.

**A központi költségvetési kapcsolatból származó normatív állami hozzájárulások,
támogatások és a normatívan elosztott SZJA alakulása**

millió forint

Megnevezés	2009. évi országgyűlési előirányzat	2010. évi bázis előirányzat	2010. évi javaslat	Változás (2010. évi javaslat/2010. évi bázis előirányzat)	
				%-ban	összegben
Települési önkormányzatok üzemeltetési, igazgatási, sport- és kulturális feladatai	33 321,2	29 170,2	22 851,7	78,3	-6 318,5
Körzeti igazgatás	9 731,6	8 271,6	8 271,6	100,0	0,0
Körjegyzőség működése	4 811,0	4 089,0	4 089,0	100,0	0,0
Megyei, fővárosi önkormányzatok igazgatási, sport- és kulturális feladatai	6 840,5	6 230,5	5 383,7	86,4	-846,8
Lakott külterülettel kapcsolatos feladatok	940,5	799,5	799,5	100,0	0,0
Lakossági települési folyékony hulladék ártalmatlanítása	147,2	147,2	147,2	100,0	0,0
A társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve súlyos foglalkoztatási gondokkal küzdő települési önkormányzatok feladatai	5 462,3	5 462,3	4 923,5	90,1	-538,8
Üdülőhelyi feladatok	9 854,3	9 854,3	4 981,9	50,6	-4 872,4
Települések jövedelemkülönbségének mérséklése	100 485,0	94 336,2	96 495,3	102,3	2 159,1
Megyei önkormányzatok SZJA részesedése	12 746,7	12 746,7	5 746,7	45,1	-7 000,0
Globális támogatások összesen	184 340,3	171 107,5	153 690,1	89,8	-17 417,4
Oktatási normatívák összesen	425 291,5	379 462,4	358 932,4	94,6	-20 530,0
Pénzbeli szociális juttatások	68 541,5	68 541,5	69 401,5	101,3	860,0
Szociális és gyermekjóléti alapszolgáltatás, szociális intézményi feladatok	99 745,6	92 613,4	88 590,8	95,7	-4 022,6
Területi gyermekvédelmi szakszolgálat működtetése	1 301,1	1 228,6	1 228,6	100,0	0,0
Egyes jövedelempótló ellátások és az önkormányzat által szervezett közcélú foglalkoztatás támogatása	105 641,5	105 641,5	113 381,5	107,3	7 740,0
Szociális továbbképzés és szakvizsga támogatása	348,0	348,0	348,0	100,0	0,0
Szociális normatívák összesen	275 577,7	268 373,0	272 950,4	101,7	4 577,4
Kistérségek normatív támogatása	30 752,6	28 556,3	28 556,3	100,0	0,0
Helyi önkormányzati hivatásos tűzoltóságok támogatása	36 837,2	35 069,1	35 069,1	100,0	0,0
Mindösszesen	952 799,3	882 568,3	849 198,3	96,2	-33 370,0

A települési önkormányzatok jövedelemkülönbség mérséklési támogatása

A személyi jövedelemadó és az iparüzési adóbevételek együttes növekedése révén erősödő jövedelem-differenciálódás tompítására 2010-ben – a normatívan elosztott személyi jövedelemadóból – 96,5 milliárd forint szolgál.

A közteherviselés rendszerének átalakítását célzó törvénymódosokról szóló 2009. évi LXXVII. törvény 2010. január 1-jétől a helyi iparüzési adóval összefüggő adóigazgatási hatásköröket – a 2010-es adóévtől kezdődően – az önkormányzati adóhatóságtól az Adó és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatalhoz telepíti. Az adóból származó bevétel, illetve az adónem bevezetésének, működtetésének, megszüntetésének joga azonban továbbra is a helyi önkormányzatokat illeti meg.

Az adóbevallások APEH-hez való beadása adminisztrációs könnyítést jelent mind az önkormányzatok, mind az érintett adózói körnek. A helyhatóságok mentesülnek a 2010-es évre – és azt követő évekre – vonatkozó bevallások feldolgozásának, az adózók ellenőrzésének nehézségeitől, a több telephellyel rendelkezők adózóknak pedig elég az eddigi több iparüzési adóbevallás helyett csupán egyet – települések szerinti bontásban – készíteniük.

Az APEH a bevallott iparüzési adóelőleg márciusi és szeptemberi részleteit (2010. szeptemberétől kezdődően) az előlegfizetés esedékességét megelőző munkanapon átutalja az önkormányzatoknak.

A decemberi adó „feltöltés” és az éves bevallásban megállapított – a tényleges és a már megfizetett – adókülönbözlet összegét az APEH a tárgyévet megelőző évi iparüzési adó alapján a bevallás esedékességét megelőző munkanapon átutalja.

Ha a bevallások alapján a települési önkormányzatot ténylegesen megillető iparüzési adó eltér a korábban kiutalt összegtől, a pozitív előjelű különbözletet az APEH átutalja az önkormányzat számára. Ha negatív előjelű a különbözlet, akkor azt az APEH visszafizeteti az önkormányzattal.

A törvénymódosítás hatására az utolsó, önkormányzatokhoz érkező iparüzési adóbevallások a 2009. évről szólóak. (A 2010. adóévhez kapcsolódó bevallásokat már az APEH-hez kell beadni.)

Ennek megfelelően az önkormányzatok a 2009. évi adóévről fognak teljes körű saját információval rendelkezni. A 2010. évi adóelőleget megalapozó további információt már csak az APEH-től szerezhetnek. Így bizonytalanabbá válna az adóerőképesség becslése.

Ezért a becsült adatokról az adóerőképesség számítását fokozatosan át kell állítani tényadatokra, ami sokkal kiszámíthatóbb önkormányzati költségvetési tervezést tesz lehetővé.

Ezt az önkormányzatok egy része évek óta szorgalmazza, hiszen az iparüzési adóalap évközi változásának érvényesítése az év végi elszámolásban olykor elviselhetetlenül nagy összegű visszafizetést eredményezett, bizonytalaná téve az önkormányzati gazdálkodást.

2010-ben tehát az iparüzési adóerőképesség számításának alapja a 2009. évről szóló bevallásokban szereplő adóalap. Ennek feldolgozását követően, 2010. július 31-én kell

elszámolni – a normatíva lemondással/pótigényléssel egyidejűleg – a 2010. évi mutatószám-felmérésekor becsült iparüzési adóerőképeséssel.

Mivel ezen időpont után nem érvényesül változás az adóerőképeségben, év végén csupán a normatív hozzájárulások alakulásának jövedelemkülönbség mérséklésre gyakorolt hatásával kell az önkormányzatnak elszámolnia, a már megszokott gyakorlatnak megfelelően.

2011-től az iparüzési adóerőképeség mindig a két évvel korábbi bevallásokban szereplő adóalaptól fog előállni. Ugyanúgy, ahogyan a számítás másik tényezője, a helyben maradó személyi jövedelemadó is mindig a két évvel korábban bevallott, és településre kimutatott összeggel szerepel a számításban.

Így a jövedelemkülönbség mérséklési támogatás, vagy elvonás előre meghatározott, fix összeg marad, amivel az önkormányzat az egész év során számolni tud.

A megtakarítási intézkedések miatt megszűnik az elszámolás során véglegesített beszámítási összeg 25%-ának, de legfeljebb az önkormányzat által – saját forrásaiból – beruházásra fordított összegnek a visszaigényelhetősége és a jövedelemkülönbség mérséklés év végi elszámolásakor megmaradó forrás visszaosztása.

A keresetek alakulása

A közszéfera bértörvényeiben a 13. havi illetmény jogintézménye 2009-ben felfüggesztésre került.

A keresetvesztés ellentételezéseként a közszéfera dolgozói ez évben differenciált módon – az alacsonyabb keresetűek magasabb összegű – havi kereset-kiegészítésben részesülnek.

A kereset-kiegészítés jövő évi rendszerének megtervezésére az Országos Közszolgálati Érdekegyeztető Tanácsban folytatott tárgyalásoknak megfelelően kerül sor.

4., 7., 8. címek

A helyi önkormányzatok működési célú hozzájárulásai és támogatásai

A főbb ágazatok szabályozási sajátosságai

Az összefoglaló táblázat szemlélteti az ágazati ellátórendszerek működési támogatásának együttes alakulását, nemcsak a normatív hozzájárulások, támogatások, hanem a központosított előirányzatok figyelembevételével is.

A központi költségvetési bevételek kapcsolódása a főbb ágazatokhoz valamint a felhalmozási feladatokhoz

Megnevezés	2009. évi előirányzat	2010. évi bázis	2010. évi javaslat	millió forint	
				Változás (2010. évi javaslat/2010 bázis előirányzat)	
				%-ban	összegeben
Működés (folyó)					
<i>"Globális"</i>					
Lakóhelyben maradó SZJA	129 870,0	129 870,0	135 888,4	104,6%	6 018,4
Normatív támogatások és hozzájárulások	184 340,3	171 107,5	153 690,1	89,8%	-17 417,4
Központosított előirányzat	72 452,5	72 222,5	69 045,0	95,6%	-3 177,5
Működésképtelen önkormányzatok kiegészítő támogatása	14 500,0	14 500,0	14 500,0	100,0%	0,0
Kistérségi feladatellátás ösztönzése	5 189,0	4 690,6	4 690,6	100,0%	0,0
"Globális" támogatások összesen	406 351,8	392 390,6	377 814,1	96,3%	-14 576,5
<i>Közoktatás</i>					
Normatív támogatások és hozzájárulások	425 291,5	379 462,4	358 932,4	94,6%	-20 530,0
Központosított előirányzat	23 229,0	22 259,0	14 938,0	67,1%	-7 321,0
Kistérségi feladatellátás ösztönzése	15 657,9	15 663,3	15 663,3	100,0%	0,0
Közoktatási támogatások összesen	464 178,4	417 384,7	389 533,7	93,3%	-27 851,0
<i>Szociális ellátás</i>					
Normatív támogatások és hozzájárulások	275 577,7	268 373,0	272 950,4	101,7%	4 577,4
Központosított előirányzat	2 400,0	2 400,0	2 400,0	100,0%	0,0
Kistérségi feladatellátás ösztönzése	7 834,8	6 400,4	6 400,4	100,0%	0,0
Szociális támogatások összesen	285 812,5	277 173,4	281 750,8	101,7%	4 577,4
<i>Kultúra</i>					
Központosított előirányzat	2 370,0	2 370,0	710,0	30,0%	-1 660,0
Helyi önkormányzatok által fenntartott, illetve támogatott előadó-művészeti szervezetek támogatása	13 870,1	10 579,4	11 885,4	112,3%	1 306,0
Kistérségi feladatellátás ösztönzése	2 070,9	1 802,0	1 802,0	100,0%	0,0
Kulturális támogatások összesen	18 311,0	14 751,4	14 397,4	97,6%	-354,0
<i>Tűzvédelem</i>					
Normatív támogatások és hozzájárulások	36 837,2	35 069,1	35 069,1	100,0%	0,0
Tűzvédelem támogatása összesen	36 837,2	35 069,1	35 069,1	100,0%	0,0
Működés (folyó) összesen	1 211 490,9	1 136 769,2	1 098 565,1	96,6%	-38 204,1
Fejlesztés					
Címzett és céltámogatások	10 000,0	1 000,0	1 000,0	100,0%	0,0
Központosított előirányzat	41 800,0	35 800,0	16 850,0	47,1%	-18 950,0
A helyi önkormányzatok fejlesztési feladatainak támogatása	10 170,0	10 170,0	0,0	0,0%	-10 170,0
Helyi önkormányzatok vis maior támogatása	800,0	800,0	0,0	0,0%	-800,0
Vis maior tartalék	360,0	360,0	1 100,0	305,6%	740,0
Budapest 4-es metróvonal első szakasza építésének támogatása	9 500,0	9 500,0	10 000,0	105,3%	500,0
A leghátrányosabb helyzetű kistérségek felzárkóztatásának támogatása	5 850,0	5 850,0	0,0	0,0%	-5 850,0
Fejlesztési célú támogatások együtt	78 480,0	63 480,0	28 950,0	45,6%	-34 530,0
Központi költségvetési kapcsolatból származó bevételek összesen	1 289 970,9	1 200 249,2	1 127 515,1	93,9%	-72 734,1

Közoktatás

A közoktatási célú hozzájárulások, támogatások főösszege a 464,2 milliárd forint 2009. évi előirányzatról – már 2010. január 1-jével történő feladat-csökkenésekkel párosulva - 389,5 milliárd forintra mérséklődik.

A 2010. évi törvényjavaslatban szereplő főösszegeken belül a közoktatási célú normatív hozzájárulások, kötött normatív támogatások előirányzata 358,9 milliárd forint, a központosított előirányzat 14,9 milliárd forint, a többcélú kistérségi társulások közoktatási célú támogatása pedig 15,7 milliárd forint.

A közoktatási célú normatívák igénylési feltételei – a tanévi finanszírozási rendszerben – a 2009. évi költségvetési törvény és a 2010. évi költségvetési törvényjavaslat együttes alkalmazásával érvényesülhetnek. A fajlagos hozzájárulási összegek azonban az előbbi feladatcsökkenéssel egyidejűleg változnak (csökkennek) a 2009. évi költségvetési törvény módosításával, mely szerint azok csak 2009. december 31-éig maradnak hatályban. A változásokat a következő táblázat szemlélteti:

A helyi önkormányzatok közoktatási feladataihoz kapcsolódó állami támogatás 2010. évi előirányzatának alakulása

	millió forint
2009. évi országgyűlési előirányzat	448 520,5
Többcélú kistérségi társulások ösztönzése	15 657,9
2009. évi országgyűlési előirányzat kistérségi ösztönzéssel együtt	464 178,4
TB járulék csökkenése és EHO megszűnés	- 27 616,8
A teljesítmény-mutató felmenő rendszerű bevezetése és a létszámcsökkenés együttes hatása	- 18 000,0
Intézményátadás központi költségvetési szerv irányítási jogkörébe	- 146,4
Alapfokú művészetoktatás térítési-díj emelése	- 2 000,0
Kistérségen belül ösztönzési prioritások átrendeződése	969,5
2010. évi bázis-előirányzat	417 384,7
Kedvezményes étkeztetés támogatásának csökkentése	- 16 880,0
A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő 7. évfolyamos tanulók ingyenes étkeztetéséhez hozzájárulás 2010. január 1-jétől	500,0
Megtakarítási intézkedésekkel járó támogatáscsökkenés	- 11 471,0
2010. évi törvény-javaslat	389 533,7
<i>Ebből többcélú kistérségi társulások ösztönzése</i>	<i>15 663,3</i>

változás a 2010. évi bázis-előirányzathoz kistérségi oktatási célú ösztönzéssel együtt:

millió forintban: - 27 851,0
%-ban: 93,3

A feladat-megszűnésekkel, saját-bevétel növelési lehetőséggel összefüggő **2010. évi báziskorrekciók** – összességében 46,8 milliárd forint – előirányzat-csökkenést megalapozó hatása a 2010. évi normatív hozzájárulások, normatív kötött támogatások és központosított előirányzatok fajlagos összegei – szinte – mindegyikére kihat.

Ezen belül:

- A közoktatási hozzájárulásokat, támogatásokat tekintve, - mint a jóléti szolgáltatások között különös jelentőséggel és átlagon felüli bér-kiadási arányokkal bíró ágazatnak - a járulékcsoökkentés és az EHO megszűnése révén **27,6 milliárd forint** kifizetés elmaradásával lehet számolni (ebből a többcélú kistérségi támogatásokat -964,1 millió forint érinti.). Az intézkedések hatását már 2010. január 1-jétől, azaz a teljes költségvetési évre figyelembe kell venni.

Az egyes ágazatok bázis-csökkentése tényadatokon alapul, mégpedig a 2009. évben – a kereset-kiegészítés nélkül – felmerülő járulék és EHO kiadások 2008-ban ténylegesen (önkormányzati elszámolások szerint) kifizetett ágazati arányában.

Ezzel már 2010. január 1-jétől kevesebb kiadás merül fel, de ezt – a tanévi finanszírozási rendszer mellett – csak a 2010/2011. nevelési évtől, tanévtől lehetne érvényesíteni. Mérlegelni kellett, hogy januártól egész évre elosztva, vagy szeptembertől négy hónapra „beszorítva” viseljék-e a normatívák a csökkentést. Az utóbbi esetben a normatívák fajlagos összegeiben (4 hónapra vetítve) érvényesített kiadás csökkenés a tanévi rendszerben a 2011. év első nyolc hónapjára is irreális mértékben terhelné a hozzájárulásokat. Ezért szükséges a 2009. évi költségvetési törvény módosítása, azaz a normatívákból adódó finanszírozási kötelezettségek áthúzódásának megállítása 2009. december 31-ével. Az önkormányzatok nettó finanszírozási pozíciói ezzel a megoldással megőrizhetők, átszervezési intézkedéseket a támogatás-csökkentés nem indukál.

- A teljesítmény-mutató bevezetése – felmenő rendszerben – az utolsó ütemébe lép a 2010/2011. nevelési évtől, tanévtől. A 2009/2010. nevelési évtől az óvodáknál - 3 nevelési év alatt – megtörtént a felzárkóztatás, az egyes iskolafokozatokon ugyanilyen előre-léptetéssel 4 tanévre van szükség.

A teljesítmény-mutató felmenő rendszerű bevezetése éves szinten mintegy **12 milliárd forint** megtakarítást hoz – a korábbi évi ütemekhez hasonlóan – a közoktatás-szervezési elvárások fokozatos érvényesítésével.

A korábbi években nem került maradéktalanul elvonásra ez a megtakarítás, különböző ágazati szakmai prioritásokra tekintettel. A gazdasági válság miatt azonban a 2010. évi költségvetésben ennek visszahagyása nem engedhető meg. A demográfiai mutatók alapján csökken a közoktatásba kapcsolódó gyermekek, tanulók száma, - ennek is követhető trendje szerint - tanévenként 5-6 ezer fővel, amely mintegy **6 milliárd forint** összegű csökkenésnek – feladat-elmaradásnak – felel meg.

Ez iskolafokozatonként eltérően alakul. (Pl. a felnőttoktatásban érvényesített kedvezményes iskolarendszerű képzésekben való – támogatott – szolgáltatások iránti érdeklődés, illetve részvétel magasabb.)

A feladat-szűkülésből eredő megtakarításnak az ágazatban hagyása szintén az államháztartási követelményektől függ, melyre – az előbbieken megismerhető okokból – nincs lehetőség.

- Nagyságrendileg nem jelentős tétel az a **146,4 millió forint**, amely központi költségvetési szervnek (a debreceni egyetemnek) történő átadásával összefüggésben csökkenti a

közoktatási célú hozzájárulásokat. (A korábbi években nem minden esetben követte a költségvetés az önkormányzati feladat-átadásokat sem.)

- Az alapfokú művészetoktatásban előírható térítési díjak – a költségvetési törvényt megalapozó közoktatási törvény-módosítási javaslatok alapján – megemelhetők, már a folyó tanév második félévétől. Ennek keretében lehetőség nyílik az alapfokú művészetoktatási térítési díjakban az e feladatokon felmerülő folyó kiadások 5-30%-ának érvényesítésére (a jelenlegi 5-10% közötti korlát helyett).
Az így elérhető saját többletbevétel szemben – 1,6 milliárd forinttal csökken a feladathoz kapcsolódó kiegészítő hozzájárulás.
- A többcélú kistérségi társulások közoktatási feladatainak támogatásánál is érvényesült a szabályozásban a járulékcsökkenés és az EHO megszűnés hatása. Ugyanakkor a kistérségi – különböző ágazati – feladatok prioritásai átrendeződtek. Az ennek keretében „visszapótol” – 969,5 millió forint – előírányzattal a közoktatási célú kistérségi támogatások előírányzata a 2009. évi szinten tartható.

A szerkezeti változások, illetve **ágazati megtakarítások 27,9 milliárd forint** támogatáscsökkentéssel járnak.

Ezen belül:

- az **ingyenes étkeztetés** - a Kormány korábbi döntésének megfelelően – 2010. január 1-jétől **kiterjed** az általános iskolák 7. évfolyamait végző, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanulóakra, melyhez **500 millió forint többlet-támogatást** biztosít a költségvetés,
- a **kedvezményes** óvodai, iskolai, kollégiumi **étkeztetés** támogatása csökken **16,9 milliárd forinttal**, továbbá
- az államháztartás egészében érvényesülő megtakarítási követelmények teljesítéséhez mintegy **11,5 milliárd forint** összegű – később részletezett – nagyobb részt egyes szakpolitikai prioritások mentén korábban biztosított **normatív kötött** támogatásokból és egyes **központosított előírányzatokból** történik visszavonulás.

Ez utóbbi államháztartási megtakarítás – a költségvetést megalapozó törvények módosításával – helyi szinten ellensúlyozható a **gazdálkodási mozgástér növelési, kiadási-teher csökkentési** lehetőségekkel.

Ezek a következők:

- halasztódik az óvodai nevelési igények teljeskörű kielégítésének követelménye – egy nevelési évvel – 2011. augusztus 31-éig, de a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében továbbra is három éves koruktól kell biztosítani az óvodai nevelésben való részvételt, ha azt a szülő kéri,
- rugalmasabbá válnak az osztály, csoport-szervezési feltételek azáltal, hogy összevont osztály az általános iskolában és az alapfokú művészetoktatásban, négy egymást követő évfolyam tanulóiból szervezhető, a jelenlegi három évfolyam helyett,

- az óvodai csoport, az iskolai osztály, illetve a kollégiumi csoport maximális létszáma, ha azt oktatás-szervezési okok indokolják, 20% helyett 30%-kal léphető túl, amennyiben azzal a diák és szülői szervezetek egyetértenek,
- a kötelező eszköz és felszerelési jegyzékben meghatározott eszközök beszerzése halasztható 2012. szeptember 1-jéig, kivéve, ha a közoktatási intézményt 1998. augusztus 31-e után létesítették (ez utóbbiak esetében már a létesítéskor érvényesülnie kellett az erre vonatkozó kötelező előírásoknak),
- a nyelvi felkészítő évfolyamok indítása – a szülői igények kötelező teljesítéséhez – szintén halasztható 2010. szeptember 1-jéről a 2012/2013. tanévig,
- csökken a pedagógusok szakirodalom vásárlásához kötelezően biztosítandó összeg 14 ezer forint/fő/év összegről 4 ezer forint/fő/év összegre (ez országosan kb. 1,4 milliárd forint megtakarítást eredményez),
- a pedagógus továbbképzésről szóló 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet módosításával – átmeneti szabállyal, a 2009/2010. tanévben és a 2010/2011. tanév első félévében – az intézmények a továbbképzéssel kapcsolatos kötelezettségeiket halaszthatják, részben önképzéssel is teljesíthetik. Nem alkalmazhatók a hétévenkénti továbbképzés teljesítéséhez kapcsolódó jogkövetkezmények.

A válság nemzetgazdasági – negatív – hatásait figyelembe véve **eredménynek tekinthető**

- a 2009. évi költségvetéssel indított Új Tudás - Műveltség Program intézkedéseinek „megőrzése”, azaz elsősorban az esélyegyenlőséghez, valamint a minőségi és többlet pedagógiai munkavégzéshez kapcsolódó új juttatások (új illetmény-kiegészítés, emelt illetmény-pótlékok) fenntartása, folytatása, valamint
- az ingyenes étkeztetés kiterjesztése (a korábban leírtak szerint).

A helyi önkormányzati közoktatási célú hozzájárulások, támogatások alakulásáról részletesen:

Normatív hozzájárulások

A közoktatási **teljesítmény-mutató** (alap-hozzájárulás) bevezetésétől már eltelt három év, ami az önkormányzati fenntartók döntéseit illetően meghatározó fontossággal bírt azzal, hogy szembesítette a fenntartókat az oktatás-szervezési ágazati törvényi elvárásokkal, ugyanakkor ezek teljesítése sem korábban, sem a 2010. évre nem kötelező.

A 2010/2011. tanévtől a teljesítmény-mutató számítási algoritmusában gyakorlatilag kiteljesül a felmenő rendszerben a közoktatási törvény szerinti osztály/csoport átlagléttszámokra való felzárkóztatás – a 13. évfolyamokon kívül – minden iskolafokozaton.

Az óvodai csoportlétszám-paraméter a teljesítmény-mutató algoritmusában már a - most induló - 2009/2010. nevelési évtől azonos mind a három nevelési évre. A közoktatási intézmény-választék szintén már a 2009/2010. nevelési évtől az egységes óvoda-bölcsőde szervezés lehetőségével bővült, meghatározott települési körben. A már két éves életkort betöltő gyermekek „befogadásának” központi költségvetési többleteivel számol a törvény-javaslat.

A járulékcsökkenés hatásai döntően az alap-hozzájárulásban (teljesítmény-mutatóban) érvényesülnek. Itt hangsúlyozni kell, hogy a teljesítmény-mutató fajlagos összegének csökkentése tényleges kiadás-elmaradással van összhangban, azaz semmilyen minőségi visszavonulást nem igényel az ágazati feladatok megszervezése, végrehajtása tekintetében.

A teljesítmény-mutatót megalapozó paraméter-rendszer csak a felmenő rendszer következő ütemével összhangban (a 4., a 8., a 12. évfolyamokon) a csoport/osztály átlaglétszámok felzárkóztatásával, a 2010/2011. tanév indításától változik és a költségvetési év utolsó 4 hónapját érinti.

A **kiegészítő hozzájárulások** körében sem várható alapvető módosulás, továbbra is differenciált hozzájárulás segíti – többek között – a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók nevelését, oktatását, a nemzeti kisebbségi programok megszervezését, a nyelvi felkészítő évfolyamok indítását, az Arany János programokat, valamint a szakképzést (akár középiskolai oktatás keretében, akár a szakképzési évfolyamokon a gyakorlati oktatás megszervezéséhez).

A megtakarítási elvárások érvényesítése keretében a - fenntartandó és az elhagyható szakmai prioritások közötti - mérlegelések eredményeként, a két-tannyelvű oktatás, valamint az alapfokú művészetoktatás korábbi prioritásából való visszavonulásról született döntés. Előbbi esetben a következő tanévtől, utóbbi esetben már a 2009/2010. tanév második félévétől, a korábban ismertetett térítési-díj emelési lehetőséggel ellensúlyozva a hozzájárulás csökkentését.

Mindkét szolgáltatásnak vannak hagyományai, értékei, de mindkét többletszolgáltatás az állami felelősségvállalás tekintetében túlnyúlik az Alkotmányos garanciákon.

A kiegészítő hozzájárulásoknál érvényesített fajlagos mérték csökkentéseket is a járulékcsökkenés és EHO megszűnés indokolta. Egyéb tekintetben tartalmi változtatás e körben nem történt, csak – a szabályozással kapcsolatban felmerült kérdések egységes értelmezéséhez - pontosult egyes jogcímek (az egységes óvoda-bölcsőde intézményben figyelembe vehető létszám, valamint a Waldorf iskolát fenntartó, művészeti képzést folytató intézményeiben tanulók után a kiegészítő támogatásra jogosultság) leírása.

A **szociális jellegű hozzájárulások** között csak a kollégiumi lakhatási normatívánál érvényesül a járulékcsökkenés és EHO megszűnés hatása, a tankönyvtámogatások esetében értelemszerűen nem. Az étkeztetési normatívák csökkentése a megtakarítási intézkedések közötti 16,9 milliárd forint támogatás csökkentésnek felel meg.

A **normatív kötött támogatások** köre egy jogcímre szűkül:

Megszűnik:

- a pedagógus szakképzésére felkészülést és továbbképzést szolgáló előirányzat önálló jogcímként, mivel ennek jelentős része az Európai Unió támogatásaira építhető. Ugyanakkor a 2009/2010. évi áthúzódó kötelezettség-vállalások (tanulmányi szerződések) teljesítéséhez központosított előirányzat nyújt segítséget,
- a közoktatási közalapítványok támogatása, amelyek már – alapvetően – nem felelnek meg az alapítványi létükből adódó saját bevételi elvárásoknak. Döntően államháztartási

forrás és a pályázók befizetése – a rendelkezésre álló költségvetési pályázati forrás elosztható részéből a bonyolítás adminisztrációjára is – biztosítja jelenlegi fenntartásukat,

- a diáksport normatíva, amelyet a 2009. évi költségvetési törvény vezetett be, de többletfeladatot e mögé nem határozott meg.

A központosított előirányzatoknál érvényesített változások

E támogatásoknál is – általánosan – érvényesül a járulékcsökkenés, illetve az EHO megszűnés hatása. Értelemszerűen az óvodáztatási támogatás nem visel ilyen terhet, így megmarad az előző évi 760 millió forint előirányzat.

A megtakarítási intézkedések döntően e területre súlyozódnak.

Megszűnő támogatási előirányzatok:

- a minőségbiztosítási, mérési, értékelési feladatok támogatása, az önkormányzatokra bízva iskoláik teljesítményének megítélése alapján hozott ráfordításait, az ebben való érdekeltységük révén,
- a „teljesítmény–motivációs” támogatás, a közszférában a többlet juttatások visszafogásához, a többi ágazatban egyébként jelenleg nem érvényesülő hasonló, differenciált juttatások – átmeneti – felfüggesztésével,
- a komprehenzív iskola-szervezés támogatása (ami egyébként egyszeri támogatásként épült a 2009. évi költségvetésbe), és az ösztönző támogatás kistéleplések közoktatási feladatainak társulásban történő ellátásához, amelyek a 2009. évi pályázatok alapján nem találtak megfelelő érdeklődésre.

Csökkenő támogatási előirányzatok:

- az érettségi és szakmai vizsgák lebonyolításának támogatása 1,5 milliárd forintról 0,5 milliárd forintra csökken (az ezt szabályozó kormányrendelet várható módosítása egyszerűsíti a vizsgáztatások rendjét, olcsóbbá teszi a lebonyolítást),
- az alapfokú művészetoktatás támogatási előirányzata 860 millió forintról 460 millió forintra csökken és a támogatás célja is megváltozik: a hátrányos helyzetű tanulók ingyenes művészetoktatásának megszervezéséhez, valamint a Waldorf iskolák kerettanterve alapján folyó művészetoktatáshoz lesz igényelhető,
- a szakmai, informatikai fejlesztések támogatása 5,0 milliárd forintról 1,0 milliárd forintra csökken. Ezzel egyidejűleg a kötelező taneszköz és felszerelési jegyzékben foglalt előírások teljesítése 2012/2013. tanévig elhalasztódik. A csökkentett előirányzattal biztosítható a korábbi fejlesztési lehetőségekből származó hardverek korszerűsítése, a helyi tantervek végrehajtásához szoftverek vásárlása.

E támogatások közé, illetve e támogatásokon belüli címek között átcsoportosuló jogcímek:

- a 2009. évi normatív kötött támogatások jogcímei közül – a korábban említettek szerint – a pedagógus szakvizsgát, továbbképzést szolgáló előirányzat megszűnésével

párhuzamosan a központosított előirányzatok közötti „Egyes sajátos közoktatási feladatok támogatása” alcím alatt kap helyet a feladat, továbbá

- szintén előbbi jogcím alá integrálódik a szakközépiskola tizenegy-tizenkettedik évfolyamán az iskolai gyakorlati oktatáshoz kapcsolódó, korábban önálló címen szereplő előirányzat a feladattal együtt.

Fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a költségvetési törvényt megalapozó törvénymódosítások keretében változnak az egyháznak történő intézmény-átadás finanszírozási következményei, ha a feladattal átadott ingatlan nem tartozik a volt egyházi ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezéséről szóló törvény hatálya alá.

Ez esetben az egyházaknak járó kiegészítő támogatás összegét a feladatot átadó önkormányzatnak kell megtérítenie az átadást követő 5 évig. Csak ettől kezdve hárul a központi költségvetésre a kiegészítő támogatás terhe.

Szociális és gyermekvédelmi ellátás

A szociális és gyermekjóléti feladatok ellátásához a helyi önkormányzatok 2010-ben összesen 281,8 milliárd forint költségvetési hozzájárulással és támogatással számolhatnak, 1,7%-kal többel, mint a 2010. évi bázisban. Ezen belül a többcélú kistérségi társulások szociális és gyermekvédelmi feladataihoz 6,4 milliárd forint költségvetési támogatás kapcsolódik.

A szociális és gyermekvédelmi ágazatban a következők szerint alakultak ki a költségvetési támogatások:

A helyi önkormányzatok szociális és gyermekjóléti feladataihoz kapcsolódó állami támogatás és átengedett személyi jövedelemadó 2010. évi előirányzatának alakulása

	millió forint
2009. évi országgyűlési előirányzat	277 977,7
Többcélú kistérségi társulások ösztönzése	7 834,8
2009. évi országgyűlési előirányzat kistérségi ösztönzéssel együtt	285 812,5
TB járulék csökkenése és EHO megszűnése	- 7 326,3
SzMM fejezetbe átcsoportosítás (jelzőrendszeres házi segítségnyújtás)	- 605,6
Kistérségen belül ösztönzési prioritások átrendeződése	-707,2
2010. évi bázis-előirányzat	277 173,4
Kedvezményes étkeztetés támogatásának csökkentése	- 120,0
Ápolási díj visszaigénylési arányának változása	-2 400,0
Lakásfenntartási támogatásra jogosultak számának csökkenése	-2 000,0
Szociális alapellátások szakmai feladattartalmának csökkenése	-4 100,0
Szociális szakellátások szakmai feltételrendszerének csökkenése	- 1 800,0
Többletforrás az „Út a munkához” program bővítéséhez	13 000,0

Új gyermekellátás (családi gyermekfelügyelet), családi napközi bővítése	1 997,4
2010. évi törvény-javaslat	281 750,8
<i>Ebből többcélú kistérségi társulások ösztönzése</i>	<i>6 400,4</i>

**változás a 2010. évi bázis-előirányzathoz
szociális célú kistérségi ösztönzéssel együtt**

millió forintban	4 577,4
%-ban	101,7

Pénzbeli és természetbeni juttatások

Az „*Út a munkához*” program 2009. január 1-jével került bevezetésre. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy az aktív korúak ellátása terén lényeges átstrukturálódás történt: a rendszeres szociális segélyben részesülők száma a 2008. évi átlagos 180 ezer főről 33 ezer főre csökkent, a közcélú foglalkoztatottak száma 16 ezer főről kb. 70 ezer főre nőtt, a rendelkezésre állási támogatásban részesülők száma mintegy 120 ezer.

A program tapasztalatai alapján a feltételek 2010. évben a következőkben változnak:

- Megszűnik az a 2009-ben hatályban volt átmeneti szabály, amely szerint akinél a rendelkezésre állási támogatás összege alacsonyabb, mint a 2008 decemberében kapott segély, annak a RÁT-ot 2009-ben a segély mértéke szerint kell folyósítani.
- A nyílt munkaerőpiacon elhelyezkedők részére a RÁT részleges továbbfolyósítására sem lesz lehetőség.
- Az aktív korúak ellátására egy családban egyidejűleg csak egy személy lesz jogosult.
- Az önkormányzatok lehetőséget kapnak a közcélú munkavégzés alóli mentesítésre azon személyek esetében, akik egészségügyi, mentális okok miatt nem tudnak munkát végezni.

Az „*Út a munkához*” program folytatására, bővítésére a Kormány 13,0 milliárd forinttal több forrást javasol, így erre a célra összesen 110 milliárd forint áll rendelkezésre. Ezt egészíti még ki 7,5 milliárd forint uniós támogatás, amely képzésre, továbbképzésre használható. A program továbbfejlesztésének célja az önkormányzatok által szervezett közfoglalkoztatás hatékonyságának növelése, az értékteremtő munkalehetőségek körének bővítése. Ennek érdekében 2010-ben az önkormányzat többségi tulajdonában álló gazdasági társaságok, társadalmi szervezetek által ellátott, jogszabályon alapuló helyi önkormányzati feladatok, valamint központi költségvetési szerv, többségi állami tulajdonban lévő gazdasági társaság által ellátott állami feladatok végrehajtásába is bevonhatók lesznek a közcélú foglalkoztatottak. Az uniós támogatás azon célcsoport képzésére, továbbképzésére, szakmai ismereteinek megújítására szolgál, akiknek ezzel hosszabb-rövidebb idejű távolmaradás után lehetővé válik a munkaerőpiacon való elhelyezkedés.

A települési önkormányzatok **segélyezési feladatai** 2010-ben lényegesen nem változnak: a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényben (Szt.) rögzített szabályok szerint kell biztosítaniuk a szokásos pénzbeli és természetbeni ellátásokat.

Az önkormányzati segélyezéshez a költségvetési törvény a már szokásos két csatornán keresztül biztosít támogatást: a pénzbeli és természetbeni szociális és gyermekjóléti

feladatokhoz kapcsolódó normatív hozzájárulással (3. számú melléklet 10. jogcím), valamint a jövedelempótló támogatások kötött felhasználású előirányzatával (8. számú melléklet II/1. jogcím).

A pénzbeli és természetbeni szociális és gyermekjóléti feladatokhoz kapcsolódó normatív hozzájárulás előirányzata – a települések szociális helyzetét tükröző differenciált mutatók alapján – biztosítja az egyes segélyek kifizetéséhez az önkormányzati „önrészt”, a jövedelempótló támogatások előirányzata pedig a kifizetések után a költségvetésből visszaigényelhető meghatározott támogatás-hányadot.

A segélyezési rendszerhez kapcsolódó finanszírozás egy ponton változik: a normatív ápolási díj önkormányzati „önrésze” a korábbi 10%-ról 25%-ra nő, a visszaigénylés mértéke ezzel összhangban 90%-ról 75%-ra csökken. Erre azért van szükség, mert az elmúlt években indokolatlanul megnőtt a normatív ápolási díjban részesülők száma a méltányossági ápolási díjban részesülőkhöz képest, aminek oka nyilvánvalóan a normatív ellátáshoz kapcsolódó kedvező finanszírozás. Az önkormányzatoknak lehetőségük van az ellátások felülvizsgálatára. Javasolható, hogy éljenek ezzel a lehetőséggel annak érdekében, hogy az esetleges kétséges esetek kiszűrhetők legyenek.

Mindezek figyelembevételével alakultak ki a segélyezéshez és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó központi költségvetési előirányzatok. A differenciált visszaigénylési arányszámoknak a várható ellátotti létszámokkal súlyozott országos aránya továbbra is megfelel a 90-10%-nak, így a teljes ellátási rendszer az egyes jövedelempótló ellátások és a közcélú munka támogatása jogcímű előirányzatba (8. számú melléklet II/1. pont) és a pénzbeli szociális juttatások jogcímű előirányzatba (3. számú melléklet 10. pont) átlagosan ennek megfelelően épül be.

- A pénzbeli és természetbeni szociális és gyermekjóléti ellátások előirányzata 2010-ben 69,4 milliárd forint. Ez az összeg tartalmazza az előzőekben részletezett új segélyezési-közcélú foglalkoztatási rendszer, valamint a szociális törvény egyéb ellátásainak (ápolási díj, időskorúak járadéka stb.) önkormányzati „saját erejének” megfelelő – tehát átlagos – 10%-ot, valamint a saját hatáskörben adott eseti önkormányzati segélyekhez való hozzájárulást.
- Az egyes jövedelempótló támogatások kiegészítése, valamint az önkormányzat által szervezett közcélú foglalkoztatás támogatására szolgáló előirányzat 2010-ben 113,4 milliárd forint. Ez az előirányzat áll a települési önkormányzatok rendelkezésére a szociális törvény szerinti megosztott finanszírozású különféle segélyeknek és a közfoglalkoztatás költségeinek differenciált arányú visszaigénylésére.

A **gyermekszegénység elleni program** keretében 2010. évben is 2,4 milliárd forint központosított előirányzat biztosítja a **rászoruló gyermekek nyári étkeztetésének** megszervezését. Ez a keretösszeg 2 hónapra teszi lehetővé az ellátást. Az előirányzataból támogatásra azok a települési önkormányzatok jogosultak, akik vállalják, hogy a nyári időszakban a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek számára étkeztetést biztosítanak.

Szociális és gyermekvédelmi szolgáltatások

A helyi önkormányzatok szociális és gyermekvédelmi szolgáltatási feladataihoz 2010. évben összesen 89,8 milliárd forint normatív hozzájárulás és támogatás kapcsolódik. Mind az alapellátás, mind a szakellátás normatív hozzájárulásai 2010. évi előirányzatainak kialakításánál figyelembevételre került a járulékcsökkentés és az egészségügyi hozzájárulás megszűnése. Ezzel az önkormányzati intézményi kiadások mintegy 6,8 milliárd forinttal mérséklődnek.

A szociális és gyermekvédelmi *alapellátásokhoz* kapcsolódó normatív hozzájárulások előirányzata **24,4 milliárd forint**, az intézményi *szakellátásokra* **65,4 milliárd forint** költségvetési hozzájárulás jut. Ezen túlmenően a *többcélú kistérségi társulások* által fenntartott szociális szolgáltatásokhoz **6,4 milliárd forint** költségvetési támogatás kapcsolódik.

A szociális *alapszolgáltatások* körében, 2010-ben a következő fontosabb változások lesznek:

- A jelzőrendszeres házi segítségnyújtáshoz kapcsolódó normatív hozzájárulás kikerül a normatívák köréből, mivel mint kötelező önkormányzati feladat megszűnik. Az e szolgáltatást önként vállaló önkormányzatok számára a finanszírozás a szociális tárca pályázati rendszerében történik.
- A nappali ellátás feladatköréből kikerül az étkeztetés, a szociális étkeztetés jogcímű normatívával való párhuzamos igénylési lehetőségek megszüntetése érdekében.
- Az ún. otthon közeli ellátások csomag keretében – ami a szociális étkeztetés, a házi segítségnyújtás és a nappali ellátás feladatait foglalja magában – az önkormányzatok a helyi igényeknek jobban megfelelő szolgáltatási szerkezetet alakíthatnak ki.
- A személyi térítési díjak megállapításához kapcsolódó jövedelemvizsgálat az egyéniről a családi/háztartási szemléletűre tér át. Növekednek a személyi jövedelemhez viszonyított személyi térítési díj-mértékek felső határai: étkeztetésnél 25%-ról 30%-ra, házi segítségnyújtásnál 20%-ról 25%-ra.
- Az alapellátásoknál a személyi térítési díj megállapítására vonatkozó százalékos korlátok emelésével az önkormányzatok magasabb térítési díj-bevétellel számolhatnak.
- A családsegítéshez, gyermekjóléti szolgáltatáshoz kapcsolódó normatív hozzájárulás településenkénti számítási módja némileg változik: a lakosságegységre vonatkozó szám 6000-ről 7000-re, illetve 7000-ről 8000-re módosul.

Az alapellátások finanszírozásával kapcsolatban lényeges változás, hogy megszűnik az ellátást igénybe vevő jövedelme szerinti differenciált finanszírozás, így egyszerűsödik a normatíva-rendszer. Az önkormányzatok számára biztosabbá válik a tervezhetőség, és csökken az adminisztráció.

A *szakellátások* körében nagyobb mozgásteret biztosít majd az önkormányzatoknak, hogy a szociális és gyermekvédelmi ellátások működési feltételeit tartalmazó tárca-rendeletekben a szabályok a jelenleginél rugalmasabbak lesznek, mind a dologi feltételek, mind az

alkalmazotti létszámok tekintetében. Az alkalmazotti létszámnormák egy része törlésre kerül, más része ajánlottá válik.

A szociális szakellátások finanszírozási szerkezete a 2009. évvel lényegében azonos: az ápolási-gondozási szükséglet mértékétől függően különböző mértékű fajlagos összegekkel ismeri el a költségvetés az eltérő szakmai tartalmú szolgáltatásokat.

A gyermekvédelmi szolgáltatások terén a következő változások várhatók 2010-ben.

A gyermekvédelmi utógondozói ellátás időtartama csökken a tovább nem tanuló fiatal felnőttek esetében a jelenlegi 24 évről 21 évre. Ezzel várhatóan az olcsóbb fenntartású utógondozói otthoni, vagy albérleti elhelyezést fogják előnyben részesíteni az önkormányzati fenntartók, a lényegesen drágább gyermekotthoni elhelyezéssel szemben.

Mint ismeretes, a gyermekotthonok intézményi saját bevétele elenyésző (2008. évben a bevételi források 1,1%-a volt). A gyermekotthonok fenntartói számára többletforrást jelent, hogy a családtámogatási törvény módosításával lehetővé válik a gyermekotthonban elhelyezett gyermek családi pótléka 50%-ának a gyermek ellátásához történő felhasználása.

A gyermekgondozási segély időtartamának 3 évről 2 évre való lecsökkentésével párhuzamosan a Kormány kiemelt figyelmet fordít a kisgyermek napközbeni ellátási férőhelyei számának növelésére. Ez részben az európai uniós forrásokból megvalósuló férőhelybővítést jelent, másrészt új ellátási forma jön létre, az ún. családi gyermekfelügyelet. A családi gyermekfelügyelet keretében két évestől négy éves korig gondozhatók gyermekek, akik számára a működtető saját otthonában nappali felügyeletet, gondozást, nevelést, étkeztetést biztosít. Ez az új ellátási forma képes jól alkalmazkodni a szülői igényekhez, és a férőhely-hiányokat mérsékelheti azokon a településeken, ahol néhány gyermek elhelyezése nem megoldott, illetve a nagyobb településeken csökkentheti a várólistán szereplő gyermekek számát.

Emellett a családi napközi intézménye is megerősítésre kerül.

A gyermekek napközbeni ellátásának fejlesztésére, az új férőhelyek működtetésére a 2010. évi költségvetési törvény-javaslat 2,0 milliárd forint többletforrást tartalmaz.

Lényeges, hogy 2010-től szigorodnak az egyháznak történő intézmény-átadás feltételei. A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény és a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény módosítása új szabályt tartalmaz: amennyiben önkormányzati fenntartású intézmény egyházi fenntartásba kerül át, úgy az önkormányzatnak 5 évig meg kell fizetnie a kiegészítő támogatást.

Egyéb ágazati feladatok

A helyi önkormányzatok *közművelődési és kulturális* feladatainak támogatási rendszere 2010-ben jelentősen átalakul, nem követi a korábbi évek gyakorlatát. A normatív hozzájárulások között 2009-ben önálló jogcímen szereplő Közművelődési és közgyűjtmenyi feladatok helyi és megyei/fővárosi feladatellátást szolgáló előirányzatai 2010-ben beépítésre kerülnek a „globális” állami hozzájárulások jogcímeibe a következőképpen:

- a helyi közművelődési és közgyűjtmenyi feladatok előirányzata a települési önkormányzatok üzemeltetési, igazgatási, sport- és kulturális feladatai jogcím,

- a megyei/fővárosi közművelődési és közgyűjteményi feladatok a megyei, fővárosi önkormányzatok igazgatási, sport- és kulturális feladatai jogcím része lett.

Az összevonásra lehetőség nyílt, mert e jogcímeken lakosságszám alapján illeti meg a normatív hozzájárulás az önkormányzatokat. A változás eredményeként – azzal, hogy csökken a normatívák száma – áttekinthetőbbé válik a támogatási rendszer, ugyanakkor meghatározásra kerülnek azok a feladatok, amelyekhez az előirányzat kapcsolódik.

Az alábbiakban ezért a színházak és a hivatásos zenekarok megváltozott finanszírozási konstrukciójához kapcsolódó támogatások alakulását mutatjuk be.

**A helyi önkormányzatok kulturális feladatai támogatása
2010. évi előirányzatának alakulása
(Az előadó-művészeti törvény hatálya alá tartozó szervezeteknél és a kistérségi
mozgókönyvtári támogatásnál)**

	millió forint
2009. évi országgyűlési előirányzat	16 240,1
Többcélú kistérségi társulások ösztönzése	2 070,9
2009. évi országgyűlési előirányzat kistérségi ösztönzéssel együtt	18 311,0
TB járulék csökkenése és EHO megszűnés	-1 116,0
Előadó-művészeti törvényből eredő átadás a szaktárcának	-2 319,7
Kistérségen belül ösztönzési prioritások átrendeződése	-123,9
2010. évi bázis előirányzat	14 751,4
Megtakarítási intézkedésekkel járó támogatáscsökkenés	-354,0
2010. évi törvény-javaslat	14 397,4
<i>Ebből többcélú kistérségi társulások ösztönzése</i>	1 802,0

**változás a 2010. évi bázis előirányzathoz
kulturális célú kistérségi ösztönzéssel együtt**

millió forintban: -354,0
%-ban: 97,6

A támogatás meghatározásánál – csakúgy, mint valamennyi ágazatnál – csökkentő tényezőként került figyelembe vételre – 1,1 milliárd forint összegben - a 2010 január elsejétől hatályba lépő járulékszámítási szabályok változásának és az egészségügyi hozzájárulás megszüntetésének hatása. Tovább csökkentették az ágazat előirányzatát az önkormányzatokat érintő megtakarítási intézkedések is 354,0 millió forinttal. A megtakarítás a helyi önkormányzatok hivatásos zenekari és énekkari támogatása jogcímet érintette. A szakmai célokat e csökkentett támogatási összegen belül kell megvalósítani 2010-ben.

Megváltozik a **színházak** támogatási rendszere, igazodva az előadó-művészeti szervezetek támogatásáról és sajátos foglalkoztatási szabályairól szóló 2008. évi XCIX. törvény (a továbbiakban: előadó-művészeti törvény) 2010. évtől hatályba lépő finanszírozási

konstrukciójához. A helyi önkormányzatokat az általuk fenntartott, illetve támogatott előadó-művészeti szervezetek támogatására egységes rendszerben összesen 11,9 milliárd forint támogatás illeti meg.

Az előadó-művészeti szervezeteket a szaktörvényben meghatározott feltételek szerint kategóriákba kell sorolni. Itt az éves előadászámoknak, az új bemutatók számának és a saját előadások arányának van döntő szerepe. Mindezek alapján a színházak I-VI kategóriába, a zenekarok és énekkarok I-II. kategóriába sorolhatók. E beosztás határozza meg az állami támogatás összegét.

- Az I-II. kategóriába tartozó színházak fenntartói ösztönző részhozzájárulásban és művészeti ösztönző részhozzájárulásban részesülhetnek. Az e célra fordítható előirányzat 10,0 milliárd forint.
- Költségvetési támogatás illeti meg a III-IV. kategóriába sorolt színházakat is 418,0 millió forint összegben.
- Továbbra is megmarad a törvény szerint V. kategóriába sorolt szabadtéri színházak, nemzeti és etnikai kisebbségi színházak pályázati támogatása 330, 0 millió forinttal.

Megszűnik a központosított előirányzatok között eddig önálló jogcímen szereplő helyi önkormányzatok hivatásos zenekari és énekkari támogatása. A működést szolgáló támogatás részben beépül az előadó-művészeti szervezetek támogatását tartalmazó 7. számú mellékletbe – 1,2 milliárd forint összegben –, részben az Oktatási és Kulturális Minisztérium fejezetbe kap önálló jogcímet – 0,2 milliárd forinttal – igazodva a szaktörvény előírásaihoz.

Szintén a szaktárca fejezetébe kerül át a független színházak és a kiemelt művészeti célok pályázati támogatása, összesen 2,1 milliárd forint összegben.

Változatlan formában és összegben juthatnak – pályázati úton – támogatáshoz az önkormányzatok a **könyvtári és közművelődési érdekeltség-növelő támogatás, múzeumok szakmai támogatása** központosított előirányzat alapján a könyvtárak állománygyarapításához és a közművelődési infrastruktúra technikai, műszaki fejlesztéséhez, valamint a fenntartott múzeumok szakmai fejlesztéséhez. E célra 710,0 millió forint szolgál.

A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény módosításával – a megtakarítási követelmények részeként az önkormányzatok 2010. évi kötelezettségét csökkentendő – 1 évre felfüggesztésre kerül a szaktörvény hatálya alá tartozó intézményekben foglalkoztatott szakemberek kötelező képzésben való részvétele, valamint a dokumentum vásárláshoz nyújtandó támogatás.

Szerkezetében teljesen átalakult – de továbbra is a kötött felhasználású állami támogatások körébe tartozik – a **helyi önkormányzati tűzoltóságok támogatása**. Önálló 9. számú mellékletben szerepel a táblázat, amely tartalmazza településsoros bontásban az egyes hivatásos tűzoltóságokat fenntartó helyi önkormányzatokat megillető támogatás összegét.

Ez szolgál a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvényben előírt követelmények teljesítésére.

A változás eredményeként egyszerűsödik a normatív kötött felhasználású támogatások jogcímeinek rendszere – 8 normatíva helyett egy jogcímen igényelhető támogatás – és ezzel egyidejűleg a költségvetést megalapozó mutatószám felmérési kötelezettség is megszűnik.

**A hivatásos önkormányzati tűzoltóságok támogatása
2010. évi előirányzatának alakulása**

	millió forint
2009. évi országgyűlési előirányzat	36 837,2
TB járulék csökkenése és EHO megszűnés	-1 418,1
Önkéntes tűzoltóság működéséhez előirányzat átadása	-350,0
2010. évi bázis előirányzat	35 069,1
2010. évi törvény-javaslat	35 069,1

változás a 2010. évi bázis előirányzathoz

millió forintban:	0
%-ban:	100

A 2009. évi előirányzatot 1,4 milliárd forinttal csökkenti a járulékszámítási szabályok változása és az EHO megszűnésének hatása, további 350,0 millió forint pedig az önkéntes tűzoltóságok működését segíti, így az Önkormányzati Minisztérium fejezetébe kerül átadásra.

Mindezeket figyelembe véve 35,1 milliárd forint szolgálja a tűzvédelmi feladatok ellátását 2010-ben.

A támogatás elszámolása a felhasználási kötöttséggel járó állami támogatásoknak megfelelő eljárás alapján a költségvetési évben vállalt kötelezettségek, valamint jogszerűen elszámolt kiadások figyelembevételével történik. Az év végi – kötelezettségvállalással nem terhelt – maradványt a központi költségvetésbe vissza kell fizetni. A támogatás következő évre áthúzódó kötelezettségvállalással terhelt maradványa 2011. június 30-áig használható fel.

**A globális – a helyi önkormányzatok működését általánosságban segítő – normatív
állami hozzájárulások
2010. évi előirányzatának alakulása**

	millió forint
2009. évi országgyűlési előirányzat	401 162,8
Többcélú kistérségi társulások ösztönzése	5 189,0
2009. évi országgyűlési előirányzat kistérségi ösztönzéssel együtt	406 351,8
TB járulék csökkenése és EHO megszűnés	-13 822,8
Kistérségen belül ösztönzési prioritások átrendeződése	- 138,4
2010. évi bázis előirányzat	392 390,6
Megtakarítási intézkedésekkel járó támogatáscsökkenés	- 19 576,5
Illetékbevétel kiesés pótlása	5 000,0
2010. évi törvény-javaslat	377 814,1
<i>Ebből többcélú kistérségi társulások ösztönzése</i>	<i>4 690,6</i>

változás a 2010. évi bázis előirányzathoz

kistérségi ösztönzéssel együtt	
millió forintban:	- 14 576,5
%-ban:	96,3

A **globális** – a helyi önkormányzatok működését általánosságban segítő – **normatív állami hozzájárulások** szerkezete bár követi a 2009. évi finanszírozási konstrukciót, tartalmában jelentős változások történnek.

Az e feladatokra szolgáló 2009. évi előirányzatot – mint minden ágazatnál – csökkenti a járulékszámítási szabályok változása és az EHO megszűnésének hatása – 13,8 milliárd forinttal.

Megváltozik a települési önkormányzatok üzemeltetési, igazgatási, sport- és kulturális feladatai jogcím elnevezése és tartalma. A normatív hozzájárulások között 2009-ben önálló jogcímen szereplő sport feladatok támogatása, valamint a közművelődési és közgyűjteményi feladatok helyi és megyei/fővárosi feladatellátást szolgáló előirányzatai 2010-ben az alábbi módon kerülnek beépítésre:

- a sportfeladatok támogatása és a helyi közművelődési és közgyűjteményi feladatok előirányzata a települési önkormányzatok üzemeltetési, igazgatási, sport- és kulturális feladatai jogcím,
- a megyei/fővárosi közművelődési és közgyűjteményi feladatok a megyei, fővárosi önkormányzatok igazgatási, sport- és kulturális feladatai jogcím

része lett.

A települési önkormányzatoknál a sportfeladatokkal összefüggésben mintegy 4,6 milliárd forint megtakarítás került érvényesítésre, de ezzel együtt a lakosságszám arányos normatívából a legkisebb települést is megillet 2,6 millió forint a jogcímen meghatározott feladatok ellátásához.

A megyei, fővárosi önkormányzatok igazgatási, sport- és kulturális feladatai jogcím esetében a hozzájárulás egyrészt egységesen, másrészt lakosságszám arányosan illeti meg a megyei/fővárosi önkormányzatokat.

A „globális” állami hozzájárulások többi (a 3. számú melléklet 2., 3., és 5-8.) jogcíme változatlan tartalommal és szerkezettel – előirányzataiban érvényesítve a járulékszámítási szabályok változásának és az EHO megszűnésének hatását - segíti az önkormányzatok feladatellátását 2010-ben.

A többcélú kistérségi társulások támogatása

2010. évben is folytatódik a többcélú kistérségi társulások ösztönzése. A feltételrendszer alapvetően nem változik, fő cél a kiszámíthatóság biztosítása ezen a területen. A változások tovább erősítik a többcélú kistérségi társulások közvetlen feladatellátásának és a valós együttműködések ösztönzését. A többcélú kistérségi társulások 2010. évi várható támogatása 28,6 milliárd forint, a 2009. évi (30,8 milliárd forint) előirányzathoz képest 2,2 milliárd forint a csökkenés, amely a munkáltatókat terhelő járulékok csökkentésének hatása.

A 2010. évi támogatások meghatározását a „fűnyíró elv” helyett részletes szakmai áttekintés alapozta meg. Ez alapján a támogatás csökkenés nem kerül érvényesítésre a többcélú kistérségi társulás által közvetlenül ellátott feladatoknál, azok kiemelt ösztönzése érdekében. A támogatás-csökkentés érintettjeinél – a nem közvetlenül kistérségi társulás

feladatellátásában részt vevőknél – így megvalósítható a kistérségi társuláshoz történő szorosabb integráció ösztönzése.

Az ellátandó közszolgáltatási támogatásonként és feladatonként a főbb változások az alábbiakban foglalhatók össze.

Többcélú kistérségi társulások általános feladatainak támogatását érintő módosítás

- A támogatás társulásonkénti minimum és maximum összege egyaránt csökken: az alsó határ 19,5 millió forintról 18,3 millió forintra, a felső határ 40 millió forintról 28 millió forintra.
- Emellett a társulások e támogatásában is megjelenik a többcélú kistérségi társulások közvetlen feladatellátását ösztönző elem, mely alapján a többcélú kistérségi társulás a saját fenntartású és ösztönző támogatásban részesülő költségvetési szervben ellátott közoktatási intézményi, szociális intézményi, szociális alapszolgáltatási, gyermekek átmeneti gondozási és gyermekjóléti alapellátási feladatok után, feladatonként 2,5 millió forint támogatásban részesül, amelyek egy-egy feladatnak számítanak, függetlenül attól, hogy azt több költségvetési szervben látják el (így a korábban megszokott algoritmus szerint járó támogatások maximálisan 12,5 millió forinttal nőhetnek, de a támogatás ekkor sem haladhatja meg a 28 millió forintot).

A közoktatási intézményi és szakszolgálati feladatok támogatását érintő módosítások

- A közoktatási támogatások esetében a feltételeket a 2009/2010. nevelési év/tanév vonatkozásában a Magyar Köztársaság 2009. évi költségvetéséről szóló 2008. évi CII. törvény tartalmazta, de a fajlagos összegeket a 2010. évi törvényjavaslat határozza meg 2010. évre és 2011. évre időarányosan 8 hónapra.
- A közoktatási intézmények többcélú kistérségi társulás általi fenntartása irányában hat az intézményi társulások által fenntartott intézmények után járó támogatások kis mértékű csökkenése:
 - = az intézményi társulás által fenntartott intézménybe bejáró óvodás gyermekek, és 1-4. évfolyamos tanulók alapján járó támogatás 72 000 Ft/főről egész évre 70 000 Ft/főre csökken,
 - = az intézményi társulás által fenntartott intézménybe bejáró 5-8. évfolyamos tanulók alapján járó támogatás 79 000 Ft/főről egész évre 78 000 Ft/főre csökken,
 - = az autóbusszal utaztatott gyermekek, tanulók alapján járó támogatás 72 000 Ft/főről egész évre 70 000 Ft/főre csökken, ezzel arányosan csökken a külterületről utaztatott gyermekek, tanulók támogatása is,
 - = a tagintézményi támogatás 72 000 Ft/főről egész évre 70 000 Ft/főre csökken, továbbá
 - = megszűnik a kistérségi tagintézményi támogatás, mely esetében a korábbi években nem volt átlaglétszám elvárás a közoktatási intézményekkel szemben. E jogcím megszűnésével a többcélú kistérségi társulások kizárólag az átlaglétszám-feltételeknek megfelelő közoktatási intézmények után igényelhetnek ösztönző támogatásokat.

A szociális intézményi feladat támogatását érintő módosítások

- A 2008. évben támogatásban részesült – szociális szakosított ellátást nyújtó intézményt fenntartó – intézményi társulásokon és 2009. január 31-éig a többcélú kistérségi társulás fenntartásába átadott intézményen túl továbbra sem lehet új belépő a rendszerbe, továbbá az intézményi társulás által fenntartott intézményben ellátottak után járó támogatás 100 000 Ft/főről 60 000 Ft/főre csökken.

A szociális alapszolgáltatási feladat támogatását érintő módosítások

- A Magyar Köztársaság 2009. évi költségvetéséről szóló 2008. évi CII. törvény alapján 2010. évben már nem vehető igénybe ösztönző támogatás a többcélú kistérségi társulás által a Szocvtv. 120-122. §-a alapján kötött szerződés, vagy külön megállapodás útján ellátott feladat esetén.
- 2010. évben a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás feladat ellátását a Szociális és Munkaügyi Minisztérium pályázati eljárás keretében támogatja, figyelemmel e szolgáltatás országos szinten egyenlőtlen eloszlására. Így a többcélú kistérségi társulások e feladat ellátása után ösztönző támogatásban nem részesülhetnek, a feladat ellátása nem vehető figyelembe a szociális alapszolgáltatási feladatok között. Annak érdekében, hogy a szociális alapszolgáltatási feladathoz kapcsolódó támogatások igénybevételi szabályai e változás miatt ne jelentsenek aránytalan terhet a többcélú kistérségi társulásoknak, 2010. évben a korábbi hárommal szemben kétfő alapszolgáltatási feladat ellátása után már igénybe vehető a támogatás. Az ellátható, választható feladatok így a következők: családsegítés, otthonközeli ellátás (ennek keretében szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás és az idősek nappali ellátása), és további nappali ellátások (pl. szenvedélybetegek, fogyatékosok nappali ellátása).
- A közoktatási intézményi feladatok esetében bemutatottal összhangban az intézményi társulás által ellátott feladatok támogatása csökken, az egy ellátottra jutó támogatás fajlagos összegének változásai a következőkben foglalhatók össze:
 - = Intézményi társulás által fenntartott intézmény
 - szociális étkeztetés esetén 4 500 Ft/fő helyett 4 000 Ft/fő,
 - családsegítés esetén 300 Ft/fő helyett 288 Ft/fő,
 - házi segítségnyújtás esetén 50 000 Ft/fő helyett 40 000 Ft/fő,
 - nappali ellátások esetén 64 000 Ft/fő helyett 30 000 Ft/fő.

A gyermekek átmeneti gondozási feladatainak támogatását érintő módosítások

- A 2008. évben támogatásban részesült – gyermekek átmeneti gondozását biztosító intézményt fenntartó – intézményi társulásokon és 2009. január 31-éig a többcélú kistérségi társulás fenntartásába átadott intézményen túl továbbra sem lehet új belépő a rendszerbe, továbbá az intézményi társulás által fenntartott intézményben ellátottak után járó támogatás 220 000 Ft/főről 160 000 Ft/főre csökken.

A gyermekjóléti alapellátási feladat támogatását érintő módosítások

- A Magyar Köztársaság 2009. évi költségvetéséről szóló 2008. évi CII. törvény alapján 2010. évben már nem vehető igénybe ösztönző támogatás a többcélú kistérségi társulás által a Gyvtv. 96-97. §-a alapján kötött szerződés, vagy külön megállapodás útján ellátott feladat esetén.

- A korábbi feladatok esetében bemutatottal összehangban az intézményi társulás által ellátott feladatok támogatásának fajlagos összege 1 050 Ft/főről 600 Ft/főre csökken.

A mozgókönyvtári és egyes közművelődési feladatok támogatását érintő módosítások

- A támogatás fajlagos összege csökken 1 180 000 Ft/könyvtári szolgáltató helyről 1 000 000 Ft/könyvtári szolgáltató helyre.

A belső ellenőrzési feladat támogatását érintő módosítások

- A támogatás fajlagos összege csökken 88 300 Ft/költségvetési szervről 79 000 Ft/költségvetési szervre.

5. cím

Központosított előirányzatok

A központosított előirányzatok alakulása nyomon követhető a következő táblázatban.

millió Ft

Megnevezés	2009. évi országgyűlési előirányzat	2010. évi bázis előirányzat	2010. évi javaslat	Változás (2010. évi javaslat/2010. évi bázis előirányzat)	
				%-ban	összegben
Lakossági víz- és csatornaszolgáltatás támogatása	4 500,0	4 500,0	4 500,0	100,0	0,0
Helyi szervezési intézkedésekhez kapcsolódó többletkiadások támogatása	5 090,0	4 900,0	4 900,0	100,0	0,0
Települési és területi kisebbségi önkormányzatok támogatása	1 560,0	1 520,0	1 520,0	100,0	0,0
Határátkelőhelyek fenntartásának támogatása	85,0	85,0	85,0	100,0	0,0
Helyi közösségi közlekedés normatív támogatása	35 240,0	35 240,0	35 240,0	100,0	0,0
Bérléspolitikai intézkedések támogatása	25 977,5	25 977,5	22 800,0	87,8	-3 177,5
"Globális" támogatások összesen:	72 452,5	72 222,5	69 045,0	95,6	-3 177,5
Kiegészítő támogatás nemzetiségi nevelési, oktatási feladatokhoz	1 100,0	1 050,0	1 050,0	100,0	0,0
Az érettségi és szakmai vizsgák lebonyolításának támogatása	1 570,0	1 530,0	480,0	31,4	-1 050,0
Esélyegyenlőséget, felzárkóztatást segítő támogatások	4 603,0	4 450,0	4 548,0	102,2	98,0
Közoktatási informatikai fejlesztési feladatok támogatása	5 000,0	5 000,0	1 000,0	0,0	-4 000,0
Minőségbiztosítás mérés, értékelés, ellenőrzés támogatása	600,0	550,0	0,0	0,0	-550,0
Teljesítmény motivációs pályázati alap	1 100,0	1 000,0	0,0	0,0	-1 000,0
Az alapfokú művészetoktatás támogatása	860,0	860,0	460,0	53,5	-400,0
Az Új Tudás-Műveltség program keretében a pedagógusok anyagi ösztönzését szolgáló támogatások	7 215,0	6 640,0	6 640,0		0,0
Komprehenzív iskola-modellek támogatása	271,0	271,0	0,0		-271,0
Óvodáztatási támogatás	760,0	760,0	760,0		0,0

Iskolai gyakorlati oktatás a szakközépiskola 11-12. évfolyamán	50,0	48,0	0,0		-48,0
Ösztönző támogatás kistélepülések közoktatási feladatainak társulásban történő ellátásához	100,0	100,0	0,0		-100,0
Közoktatási támogatások összesen:	23 229,0	22 259,0	14 938,0	67,1	-7 321,0
Gyermekszegénység elleni program keretében nyári étkeztetés biztosítása	2 400,0	2 400,0	2 400,0	100,0	0,0
Szociális támogatások összesen:	2 400,0	2 400,0	2 400,0	100,0	0,0
Helyi önkormányzatok hivatásos zenekari és énekkari támogatása	1 660,0	1 660,0	0,0	0,0	-1 660,0
Könyvtári és közművelődési érdekeltség-növelő támogatás, múzeumok szakmai támogatása	710,0	710,0	710,0	100,0	0,0
Kulturális támogatások összesen:	2 370,0	2 370,0	710,0	30,0	-1 660,0
Lakossági közműfejlesztés támogatása	1 350,0	1 350,0	1 350,0	100,0	0,0
Kompok, révek fenntartásának, felújításának támogatása	150,0	150,0	150,0	100,0	0,0
Ózdi martinsalak felhasználása miatt kárt szenvedett lakóépületek tulajdonosainak kártalanítása	400,0	400,0	400,0	100,0	0,0
A 2009. évi jövedelem-differenciálódás mérséklésénél beszámítással érintett önkormányzatok támogatása	8 200,0	8 200,0	0,0	0,0	-8 200,0
Települési önkormányzati belterületi közutak felújításának, korszerűsítésének támogatása	8 000,0	8 000,0	0,0	0,0	-8 000,0
Belterületi utak szilárd burkolattal való ellátása	2 000,0	2 000,0	0,0	0,0	-2 000,0
Önkormányzatok és jogi személyiségű társulásaik európai uniós fejlesztési pályázatai saját forrás kiegészítésének támogatása	16 600,0	10 600,0	10 600,0	100,0	0,0
A bölcsődék és közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztése, valamint közösségi buszok beszerzése	4 100,0	4 100,0	4 350,0	106,1	250,0
Belterületi belvízrendezési célok támogatása	500,0	500,0	0,0	0,0	-500,0
Sportlétesítmények felújításának támogatása	250,0	250,0	0,0	0,0	-250,0
A szegregált lakókörnyezet felszámolásának támogatása	250,0	250,0	0,0	0,0	-250,0
Mindösszesen:	142 251,5	135 051,5	103 943,0	77,0	-31 108,5
ebből: - működési támogatás	100 451,5	99 251,5	87 093,0	87,7	-12 158,5
- fejlesztési támogatás	41 800,0	35 800,0	16 850,0	47,1	-18 950,0

A **lakossági közműfejlesztés támogatására** rendelkezésre álló előirányzat megegyezik a 2009. évvel. Így 1,35 milliárd forint szolgál a közműfejlesztésre megfizetett hozzájárulások után igényelhető támogatás forrásául, amelyet a magánszemélyek közműfejlesztési támogatásáról szóló 262/2004. (IX.23.) Korm. rendelet alapján lehet igényelni.

A **lakossági víz- és csatornaszolgáltatás támogatására** – változatlan szabályozás mellett – továbbra is 4,5 milliárd forinttal áll rendelkezésre. A támogatás igénylésének, döntési rendszerének, folyósításának, felhasználásának és elszámolásának részletes szabályait a környezetvédelmi és vízügyi miniszter – az önkormányzati miniszter, a pénzügyminiszter, az egészségügyi miniszter, valamint a szociális és munkaügyi miniszter véleményének kikérésével – 2010. január 31-éig rendeletben állapítja meg.

A *kompok, révek fenntartásának, felújításának támogatása* változatlan forrással – 150 millió forinttal – működik tovább. A támogatás igénylésének, döntési rendszerének, folyósításának, felhasználásának és elszámolásának részletes szabályait a közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter – az önkormányzati miniszter, valamint a pénzügyminiszter véleményének kikérésével – 2010. február 15-éig rendeletben állapítja meg.

A *határátkelőhelyek fenntartásának támogatása előirányzata* 85 millió forint. Az összeg 70%-a – a 2009. évhez hasonlóan – továbbra is a schengeni külső határszakaszokon (a magyar-ukrán, a magyar-román, a magyar-szerb és a magyar-horvát határszakaszokon), 30%-a schengeni belső határszakaszokon (a magyar-osztrák, a magyar-szlovén és a magyar-szlovák határszakaszokon) közúti határátkelőhelyet fenntartó települési önkormányzatok támogatását szolgálja. A külső határszakaszok határátkelőhelyeihez kapcsolódó támogatást az Önkormányzati Minisztérium az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium által 2010. február 15-éig szolgáltatott 2009. évi közúti ki- és belépési adatok arányában, a belső határszakaszok határátkelőhelyeihez kapcsolódó támogatást a 2007. évi közúti ki- és belépési adatok arányában 2010. március 25-éig folyósítja egy összegben.

A *települési és területi kisebbségi önkormányzatok támogatását* 2010. évben – az előző évi 1 560 millió forinttal közel azonos összegű, a járulékcsökkenés 2010. évi hatásával korrigált – 1 520 millió forint előirányzat biztosítja. A települési és területi kisebbségi önkormányzatok a feladatarányos – differenciált – támogatáshoz a kisebbségi önkormányzatoknak a központi költségvetésből nyújtott feladatarányos támogatások feltételrendszeréről és elszámolásának rendjéről szóló 375/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján jutnak hozzá. A támogatás a települési és területi kisebbségi önkormányzatok működését és a kisebbségi közügyeknek ezen önkormányzatok által történő ellátását szolgálja.

A *helyi szervezési intézkedésekhez kapcsolódó többletkiadások támogatása* – a járulékcsökkenés hatását itt is érvényesítve – 190 millió forinttal, 4,9 milliárd forintra csökkent. Az előirányzat a X. Miniszterelnökség fejezetben lévő céltartalékból év közben tovább növelhető, felhasználásának részletes szabályairól az önkormányzati miniszter – a pénzügyminiszter véleményének kikérésével – 2010. február 15-éig rendeletet jelentet meg.

2010-ben ez az előirányzat szolgál:

- a helyi önkormányzatok és a többcélú kistérségi társulások létszámcskökkentési döntéseivel kapcsolatos egyszeri költségvetési támogatás igénylésének, döntési rendszerének, folyósításának és elszámolásának részletes feltételeiről szóló 5/2009. (II. 20.) ÖM rendelet alapján 2009. évről áthúzódó – a pályázók által ténylegesen kifizetett – 2010. évre eső kifizetések,
- a prémiumévek programról és a különleges foglalkoztatási állományról szóló 2004. évi CXXII. törvény szerinti munkáltatói kifizetések, valamint
- a polgármester – öregségi nyugdíjkorhatár elérése előtt folyósított – öregségi nyugdíja, valamint a közszolgálati járadéka folyósításának, illetve, a polgármesterek és alpolgármesterek, a polgármesteri tisztség ellátásának egyes kérdéseiről és az önkormányzati képviselők tiszteletdíjáról szóló 1994. évi LXIV. törvény 2. § (5) bekezdés alapján járó végkielégítésének forrásául is.

Az *ózdi martinsalak felhasználása miatt kárt szenvedett lakóépületek tulajdonosainak kártalanítása* 2010-ben változatlan szabályozás mellett folytatódik. A rendelkezésre álló összeg az előző évvel azonos, 400 millió forint.

Az önkormányzatok és jogi személyiségű társulásaik európai uniós fejlesztési pályázatai saját forrás kiegészítésének támogatására 2010-ben 10,6 milliárd forintos előirányzat áll rendelkezésre, amely 6 milliárd forinttal kisebb a 2009. évinél. Az előirányzat kizárólag az önkormányzatok és jogi személyiségű társulásaik fejlesztési célú pályázatai saját forrás kiegészítésére a korábbi években megítélt és támogatási szerződésben rögzített központi költségvetési támogatásból adódó fizetési kötelezettségek teljesítésére szolgál.

Ugyanazon önkormányzati kör, amely eddig a saját forrás kiegészítést igénybe vehette, az uniós pályázatok elbírálása során magasabb intenzitással lesz támogatható. Így az „EU önerő” előirányzat csökkenésének hatása semlegesnek tekinthető.

A helyi közösségi közlekedés támogatásának 2010. évi összege megegyezik a 2009. évi 35,24 milliárd forinttal. A támogatás rendszere változatlan marad. Ennek megfelelően az előirányzat elosztásának alapja a helyi közösségi közlekedési szolgáltatók által teljesített – tárgyévvel megelőző évi – súlyozott férőhely-kilométer, de az Európai Közösségek Tanácsának 1370/2007/EK rendelete alapján a támogatás összege nem haladhatja meg a helyi közösségi közszolgáltatás ellátása során felmerülő 2009. évi veszteséget. A támogatás részletes szabályairól a közlekedési, hírközlési és energiaügyi miniszter, valamint az önkormányzati miniszter – a pénzügyminiszter egyetértésével – 2010. március 31-éig együttes rendeletet jelentet meg.

A 2009. évhez hasonlóan a pályázati döntésig az önkormányzatok előleget vehetnek igénybe. Ennek mértéke havonta nem haladhatja meg a 2009. évi egy hónapra jutó támogatás 90%-át. Az előleg iránti igényt 2010. január 15-éig lehet a Magyar Államkincstár Regionális Igazgatóságának megyei szervezeti egységéhez benyújtani. Az előleg első két havi összegének folyósítása február 5-éig, ezt követően minden hónap 5-éig történik, amelyet az önkormányzat a szolgáltatóknak 8 napon belül továbbít. Ha a folyósított előleg meghaladja az önkormányzatnak ténylegesen megítélt 2010. évi támogatás összegét, a különbözetet a döntéstől számított 8 munkanapon belül vissza kell fizetnie.

A fejlesztést szolgáló hazai támogatások többsége (a települési önkormányzati belterületi közutak felújításának, korszerűsítésének támogatása és a belterületi utak szilárd burkolattal való ellátása) 2010-ben megszűnik. Támogatási céljukat tekintve ugyanis zömmel uniós pályázatok révén megvalósíthatóak.

Belső átcsoportosításból, 250 millió forinttal 4,35 milliárd forintra növekszik ugyanakkor a kistérségi társulásokat segítő, a ***bölcsődék és közoktatási intézmények infrastruktúráis fejlesztése, valamint közösségi buszok beszerzése*** előirányzat. Támogatásban csak az részesülhet, aki a pályázatában megjelölt műszaki tartalomra uniós vagy egyéb hazai támogatást nem kap. A törvényjavaslat – célonként – meghatározza a maximális támogatási mértékeket, és felhatalmazza az önkormányzati minisztert, hogy – az oktatási és kulturális miniszter, valamint a pénzügyminiszter véleményének kikérésével – 2010. február 28-áig rendeletben szabályozza a támogatás igénylésének, felhasználásának feltételeit.

A szegregált lakókörnyezet felszámolásának támogatása az önkormányzati fejezetben megszűnik, 2010-ben a SZMM fejezetben elkülönítetten áll rendelkezésre e célokra forrás.

A belterületi belvízrendezési célok támogatása előirányzat szintén megszűnik. A támogatást Békés, Csongrád és Jász-Nagykun-Szolnok megye önkormányzatai igényelheték 2008-ban.

Az előirányzat 2009-ben is már csupán a korábban megkötött szerződések adott évi ütemére nyújtott fedezetet.

A sportlétesítmények felújításának támogatása 2010-ben egy évre felfüggesztésre kerül.

6. cím

A helyi önkormányzatok működőképességének megőrzését szolgáló kiegészítő támogatások

A javasolt előirányzat összege a 2010. évre 14,5 milliárd forint, mely összeg – a felülről nyitottságból adódóan – év közben a normatív és egyéb állami támogatások lemondása, továbbá átcsoportosítás révén növelhető.

A támogatások három jogcímen vehetők igénybe.

Önhibájukon kívül hátrányos helyzetben lévő települési önkormányzatok támogatásának előirányzata 13,0 milliárd forint.

A támogatás biztosítását a települési önkormányzatok számára a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 1. § (6) bekezdés b) pontja és 87. § (1) bekezdése írja elő.

A támogatás a működési forráshiányos települési önkormányzatok működőképességét szolgálja. A támogatás feltételrendszere a korábbi évhez képest alapjaiban nem változik.

A kisebb módosulások célja, hogy ez a támogatási forma kapcsolódjon az önkormányzatokat érintő megtakarítási intézkedésekhez, a költségvetési törvényt megalapozó törvényi változásokhoz, ugyanakkor a működőképesség megőrzése érdekében figyelembe vételre kerülhet a gazdasági válság önkormányzatokat érintő hatása, az egyik legkiemeltebb feladatellátás közül a szociális ellátás területén.

A forráshiány megállapítása továbbra is a tárgyévre tervezett működési bevételeknek és a tárgyévet megelőző év működési kiadásainak az összehasonlítása alapján történik, melyet több tényező korrigál. Ezen korrekciók célja, hogy az e körbe tartozó önkormányzatoknál a méretgazdaságos intézményi ellátás megszervezése folytatódjon, ösztönözzön az önkormányzati közszolgáltatásban a takarékos gazdálkodásra.

A 2010. évi támogatás feltételrendszerének főbb elemei:

- Az óvodai, általános iskolai kapacitás-kihasználtsági elvárások előző években érvényesített feltételei a 2010/2011. nevelési-, illetve tanévben „felmenő rendszerben” változnak.
- A működési kiadások számításánál:
 - = a személyi juttatások – ideértve a polgármester illetményét is – az útmutató módszertana szerint, a 2009. évi kifizetés mértékéig vehetők figyelembe,
 - = a dologi kiadásoknál a 2009. évi tény 3,1% növekménnyel vehető számításba. Ez a 2009. évvel azonosan, a költségvetési törvény tervezésekor figyelembe vett infláció csaknem 76%-a,
 - = az önkormányzat rendeletében saját hatáskörben megállapított egyéb rászorultságtól függő pénzbeli és természetbeni szociális juttatások előző évi teljesítése is 3,1%-kal emelhető,

- = a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény és a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény alapján kötelező pénzbeli szociális juttatások esetén kiadásnövekményként figyelembe vehető az ellátotti létszám 2010. évi növekedése az önkormányzat által 2009. évben egy ellátottra fordított saját forrás erejéig.
- A működési bevételek meghatározásánál az előző évek szabályozásához képest változás, hogy az önkormányzat elvárható bevételeinek számítása során:
 - = az intézményi működési bevételek közül az útmutatóban meghatározott közoktatási és szociális feladatokhoz kapcsolódó intézményi ellátási díjból származó bevétel és ezek általános forgalmi adó vonzata nem az infláció 4,1%-os növekményével kerül figyelembevételre, hanem a 2009. évben teljesített összeg erejéig lehet számba venni. E feladatok 2010. évi többletbevétele az innen kieső állami hozzájárulást pótolhatja,
 - = az önkormányzatok sajátos működési bevételeinél nem ismerhető el a helyi adó egyes adónemeinek megszüntetéséből vagy adómértékük csökkentéséből származó bevételkiesés.
- Csökkenti a támogatást:
 - = a járulécsökkentési, valamint az önkormányzatokat érintő megtakarítási intézkedések 2010. évi pénzügyi hatásának érvényesítéseként a 3., 5. és 7-9. számú mellékletek szerinti normatív állami hozzájárulások és támogatások 2010. évi tervezett előirányzatai és 2009. évi előirányzatai teljesített összegének – útmutató módszertana szerint számított – negatív különbözete. (Ez alól kivétel az étkezési normatívának, az üdülőhelyi feladatok támogatásának, valamint az intézményi társulás támogatásának a csökkenése.)
 - = a 2007. és 2008. évi költségvetési törvények által 2010-re meghatározott alábbi tételek:
 - a 2009-ben felvett és december 31-éig vissza nem fizetett működési célú hitel – számításán kívül hagyva az év végén a következő évi előirányzat terhére átutalt központi költségvetési forrásokból visszafizetett likvid hitelt – és 2009-ben a működésre használt felhalmozási célú, valamint a kötvénykibocsátásból származó bevételek együttes – teljes – összege (ez 2007-ben 30%, 2008-ban 70% volt),
 - a 2007. december 6-a utáni kötvénykibocsátásból származó bevételből a 2008. évi pénzmaradvány működési célú kötelezettségvállalással terhelt és 2009. évben kifizetett része, így 2010-ben e támogatásnál ez a „bázis” kiadás nem kerül elismerésre,
 - a 2009. január 1-je és december 31-e között az értékpapír és egyéb pénzügyi eszközök állománya csökkenéséből működési célra fordított összeg.

Az előző évekkal azonos marad a 2009. évi kiadási szint átlaghoz viszonyított számbavétele, ezen belül az országos átlagos településkategóriánként számított kiadási szintre történő kiegészítésnek (90%-ig) és elvonásnak a határa (110% felett).

Az országos településkategória-átlaghoz való viszonyítás során a 110%-ot meghaladó átlagú önkormányzat esetében már nem vehető figyelembe kedvezményként a 3 500 fő, vagy az alatti lakosságú települési önkormányzatnál az általa fenntartott nevelési, alapfokú oktatási, közművelődési, szociális intézményekre, valamint a körjegyzőség fenntartására fordított normatív hozzájáruláson, normatív kötött támogatáson, támogatásértékű működési

bevételen, államháztartáson kívülről átvett pénzeszközökön, valamint a tevékenységhez kapcsolódó működési bevételeken felüli kiadás (2009-ben 10% „kedvezmény” volt).

Az országos átlaghoz való viszonyítás számításánál – a támogatást csökkentő tényezők kétszeri figyelembevételének elkerülése érdekében – a 110% feletti kiadási szintet a fenti támogatáscsökkentő tételek csökkentik (az átlagos szint mértékéig).

A támogatás jogcímén továbbra is előleg igényelhető, amelynek mértéke

- az előző évben támogatásban részesült önkormányzatok esetén az előző évi támogatás 70%-a,
- az előző évben támogatásban nem részesült önkormányzatok esetén a megtervezett működési hitelfelvétel 50%-a.

Az év végi elszámolás során az előző évvel lényegében azonos marad a működési célú intézményi bevételek és az önkormányzati sajátos – személyi jövedelemadó nélküli – működési bevételek elszámolása azzal, hogy a közoktatási és szociális feladatokhoz kapcsolódó intézményi ellátási díjból származó bevételt és annak általános forgalmi adó vonzatát nem kell számításba venni. Továbbá változatlanok maradnak a visszafizetési kötelezettség mértékei is.

Az önkormányzatok nehéz pénzügyi helyzete esetén az előleg visszafizetésére részletfizetés lehetősége továbbra is biztosított, sőt bővül azzal, hogy nemcsak a lemondással egyidejűleg lehet kérni, hanem az abban az esetben is igényelhető, ha az első alkalommal megállapított kiegészítő támogatás kisebb, mint az igényelt előleg.

A tartósan fizetésektelen helyzetbe került helyi önkormányzatok támogatása
100 millió forint.

A korábbi évekhez képest a támogatás igénybevételének feltételei tartalmilag nem változnak. Ezen a címen felhasználható összeg a tartósan fizetésektelen helyzetbe került helyi önkormányzatok adósságrendezésére irányuló hitelfelvételének visszatérő kamattámogatására, az adósságrendezési eljárás időtartama alatt működési célra, valamint a pénzügyi gondnok díjára igényelhető. Az adósságrendezési eljárásban közreműködő pénzügyi gondnok díja a tavalyi évvel azonosan legalább 800 ezer forint, legfeljebb 3 millió forint lesz.

A működésektelen helyi önkormányzatok egyéb támogatásának előirányzata 1,4 milliárd forint.

E támogatást azok a települési önkormányzatok igényelhetik, amelyek működőképessége az előbbi két jogcímen igénybe vehető támogatás mellett sem biztosítható, illetve a megyei önkormányzatok működési problémáik enyhítéséhez. A támogatás felhasználásáról az önkormányzati miniszter dönt, melyet célhoz, feladathoz is köthet. Formája lehet visszatérítendő és vissza nem térítendő. A döntésnél kiemelten figyelembevételre kerül a működési célra igénybe vett hitel nagysága, továbbá az, hogy a támogatás összege nem haladhatja meg – a rendkívüli és előre nem tervezhető esetek kivételével – a tervezett hitelnek az ÖNHIKI támogatással csökkentett összegét.

9., 10., 11., 12., 13., 14. címek

A helyi önkormányzatok fejlesztési célú állami támogatásai

2010-ben jelentős változás történik a hazai fejlesztési támogatások körében. A 2010. évi költségvetés tervezése a válságkezelő Kormány programjával összhangban történt, mely a helyi önkormányzatok támogatásának csökkentését határozta meg. A csökkentés egy jelentős részét a fejlesztési támogatások 2010. évi felfüggesztése jelenti. Ennek megfelelően a IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és átengedett személyi jövedelemadója fejezetből a regionális fejlesztési tanácsokhoz nem kerül forrás decentralizálásra. A fejlesztési elképzelések megvalósítását az uniós források segítik.

A helyi önkormányzatok fejlesztési célú állami támogatásai 29,0 milliárd forintot tesznek ki, az alábbi táblázatban részletezettek szerint.

A fejlesztési támogatások alakulása

Megnevezés	2009. évi országgyűlési előirányzat	2010. évi bázis előirányzat	2010. évi javaslat	Változás (2010. évi javaslat/2010. évi bázis előirányzat)	
				%-ban	összegben
Címzett és céltámogatás	10 000,0	1 000,0	1 000,0	100,0	0,0
A helyi önkormányzatok fejlesztési feladatainak támogatása	10 170,0	10 170,0	0,0	0,0	-10 170,0
Helyi önkormányzatok vis maior támogatása	800,0	800,0	0,0	0,0	-800,0
Vis maior tartalék	360,0	360,0	1 100,0	305,6	740,0
Budapesti 4-es metróvonal építésének támogatása	9 500,0	9 500,0	10 000,0	105,3	500,0
A leghátrányosabb helyzetű kistérségek felzárkóztatásának támogatása	5 850,0	5 850,0	0,0	0,0	-5 850,0
Fejlesztési központosított előirányzatok	41 800,0	35 800,0	16 850,0	47,1	-18 950,0
Fejlesztési támogatások összesen	78 480,0	63 480,0	28 950,0	45,6	-34 530,0

A 2010. évben *címzett* támogatással továbbra sem indul új beruházás, a költségvetési törvényjavaslat ugyanakkor biztosítja a fedezetet a korábbi évek kötelezettségvállalásainak, illetve maradványainak kifizetéséhez. A *céltámogatással* újonnan induló fejlesztésekhez 200 millió forintot biztosít a költségvetés, amelyről a fenti folyamatokkal párhuzamosan ismét központi szinten születik döntés. A céltámogatás működő kórházak és szakrendelők bizonyos egészségügyi gép-műszer beszerzéseire fordítható.

Az előirányzat pénzforgalmi szemléletű alakulását az alábbi táblázat mutatja be.

Cél- és címzett támogatások

		milliárd forint		
		2008	2009	2010
1.	Előző években vállalt kötelezettségek az adott évekre (2009-2010)		0,4	0,1
2.	Zárszámadás szerinti maradvány (2008)	17,6		
2/a.	ebből: várható felhasználás (2009-2010)		5,6	0,1
3.	Tárgyévi előirányzat várható felhasználása tárgyévben (2009-2010)		0,1	0,1
4.	2009. évi előirányzat maradvány várható felhasználása (2010)			0,1
5.	Pénzügyi átütmezés kérése miatt várható maradvány-felhasználás (2010)			0,5
6.	Új induló céltámogatás			0,2
7.	Összes várható felhasználás (2/a+3+4+5+6)		5,7	1,0

A jövő évben 1,1 milliárd forint az ún. *vis maior tartalék*, mely váratlan és rendkívüli események kezelésére szolgál. Az előirányzat 740 millió forint növekménye a decentralizált vis maior támogatás megszűnésével függ össze.

A *budapesti 4-es metróvonal* első szakasza nagyobb részben uniós támogatások felhasználásával épül. Az ehhez szükséges központi költségvetési társfinanszírozás a XIX. Uniós Fejlesztések fejezetből kerül biztosításra. A 10 milliárd előirányzat az EU által nem támogatott részhez a budapesti 4-es – Budapest Kelenföldi pályaudvar – Bosnyák tér közötti – metróvonal megépítésének állami támogatásáról szóló 2005. évi LXVII. törvénynek megfelelő arányban és mértékben járul hozzá a Főváros kiadásaihoz.

A helyi önkormányzatok bevételeinek és kiadásainak összetétele

A helyi önkormányzatok 2010. első negyedévében – a központi költségvetési törvényben foglaltakat alapul véve – fogadják el költségvetésüket. A normatívan képződő állami hozzájárulásoknál és támogatásoknál, valamint átengedett személyi jövedelemadónál – mint a központi költségvetési kapcsolatokról származó forrásoknál – nem térhetnek el a törvénytől. A saját, valamint a további átengedett bevételeknél, az átvételre kerülő pénzeszközöknél és a hiteleknél a helyi tervező munka alapozza meg az irányszámokat. Természetesen ez utóbbi bevételi forrásokra is készülnek központi prognózisok. A mindezeket tükröző bevételi és kiadási struktúrát tartalmazzák a következő táblázatok.

A helyi önkormányzatok bevételei főbb csoportonként

Bevételek	2009	2010. évi irányszám	2010. évi irányszám/ 2009	2009	2010. évi irányszám
	milliárd forintban		változás %-ban	megoszlás %-ban	
Saját folyó bevételek	1 059,1	1 108,7	104,7	32,4	33,3
Ebből: Helyi adók	547,0	572,5	104,7	16,7	17,2
Illetékek	63,9	59,0	92,3	2,0	1,8
Átengedett bevételek	715,0	752,6	105,3	21,8	22,6
Ebből: Személyi jövedelemadó	649,3	679,4	104,6	19,8	20,4
Támogatásértékű működési bevétel	418,0	398,8	95,4	12,8	12,0
Ebből: Egészségbiztosítási Alaptól átvett pénzeszközök	340,0	341,0	100,3	10,4	10,2
Saját felhalmozási és tőke jellegű bevételek	138,8	142,0	102,3	4,2	4,3
Támogatásértékű felhalmozási bevétel, EU támogatásokkal együtt	130,0	185,0	142,3	4,0	5,5
Állami hozzájárulások és támogatások	676,7	448,1	66,2	20,7	13,4
Hitel és értékpapír műveletek nélküli bevételek összesen	3 137,6	3 035,2	96,7	95,9	91,0
Hitel és értékpapír műveletek bevételei	135,8	299,0	220,2	4,1	9,0
Tárgyévi bevételek összesen	3 273,4	3 334,2	101,9	100,0	100,0
Nyitó pénzkészlet	530,0	482,0	90,9		
Mindösszesen	3 803,4	3 816,2	100,3		

A több mint 3 300 milliárd forint tárgyévi bevétel 1,9%-kal haladja meg az előző évit. (Az adatok részletesen a fejezeti indokolás végén található mérlegképtáblákból ismerhetők meg.)

A központi költségvetési kapcsolatokról származó források – az állami hozzájárulások és támogatások valamint a két évvel megelőző időszak jövedelmi és adózási viszonyait reprezentáló személyi jövedelemadó együttes – súlya közel 7%-kal csökken a 2009. évihez képest, így 2010-ben a bevételi források 33,8%-át képviselik. A részarány mérséklődésének oka, hogy a gazdasági válság miatt az önkormányzati alrendszerben is takarékosági intézkedések váltak szükségessé. (Ezeket részletesen az indokolás ágazati részei mutatják be.) Ha a központi fejezetektől, elkülönített állami pénzalapoktól átvételre kerülő támogatásértékű bevételeket az EU forrásokkal együtt vizsgáljuk, a csökkenés 5,8%, az uniós források 60 milliárd forinttal történő növekedése miatt.

Az Egészségbiztosítási Alap ezen túl 10,2%-ot reprezentál.

A saját folyó bevételek súlya több mint 33%. Ezen belül:

A helyi adók 25,5 milliárd forinttal haladják meg a 2009. évit. (részesedésük 17,2%).

- Az ingatlanokat terhelő helyi adók (építményadó, telekadó, magánszemély kommunális adója, épület utáni idegenforgalmi adó, együttesen a helyi adók 16-19%-a) esetében a korábbi évek tendenciáját (évi 5-8 milliárd forint növekmény) meghaladó, 20,0 milliárd forint bevételi növekmény várható, tekintettel arra, hogy az

önkormányzatok valószínűleg az iparüzési adóbevétel visszaesését az ingatlanokat terhelő adók emelésével kompenzálják. A helyi ingatlanadókból így összességében a 2009. évi 90,0 milliárd forinthez képest 110 milliárd forintra teljesülhet. Ennek döntő hányada (75,5%-a) építményadóból származik hasonlóan a korábbi évekhez. (Valós önkormányzati mozgástér és bevételi potenciál elsősorban az építményadóban van.)

- A többi helyi adó (idegenforgalmi adó, vállalkozók kommunális adója) a korábbi évek tendenciájának megfelelően alakul.
- Ahogy arról az indokolás a korábbiakban már szólt, az iparüzési adót érintő adóztatási feladatok 2010. január 1-jétől átkerülnek az APEH-hoz, de a befolyó bevétel természetesen továbbra is a települési önkormányzatokat illeti meg.

2010. évben a helyi iparüzési adóbevételre a várható gazdasági növekedés és a fogyasztói árszínvonal változása gyakorol hatást. A 2010. évi iparüzési adóbevételt kis mértékben befolyásolja (mintegy 6 milliárd forinttal csökkenti) továbbá a helyi adókról szóló törvény változása (az adóalapból korlátlanul levonhatóvá vált a vállalkozás külföldi telephelyén végzett tevékenységéhez társuló adóalap, továbbá csökkenthető az adóalap a K+F költséggel). Ennek megfelelően az iparüzési adóbevétel 2010-ben 455,2 milliárd forint lehet, amely 5,5 milliárd forinttal haladja meg a 2009. évit.

- A gépjárműadóról szóló 1991. évi LXXXII. törvény 2010. január 1-jével történő módosítása következtében 15 %-kal nő a személygépkocsik és a nem légrugós tehergépjárművek, pótkocsik adómértéke. Ennek figyelembevételével, valamint az adónemre jellemző egyenletes növekedési ütemre tekintettel 2009. évi 65,5 milliárd forinttal szemben - 7,5 milliárd forinttal magasabb - 73 milliárd forint bevétel tervezhető.
- A termőföld bérbeadásából származó jövedelemadónál és a talajterhelési díjnál a korábbi évek bevételi tendenciáit figyelembe véve 150 millió forint, illetve 1,4 milliárd forint bevétel várható 2010-ben.

Helyi adók

millió forint

Megnevezés	2009	2010. évi irányszám	2011. évi irányszám	2012. évi irányszám	2013. évi irányszám
Helyi adó	547 000	572 500	600 500	632 600	668 400
építményadó	69 000	83 000	83 000	83 000	83 000
telekadó	8 900	12 000	12 000	12 000	12 000
kommunális adó	11 800	14 300	14 300	14 300	14 300
vállalkozók	1 300	1 300	1 300	1 300	1 300
magánszemélyek	10 500	13 000	13 000	13 000	13 000
iparüzési adó	449 700	455 200	483 200	515 300	551 100
idegenforgalmi adó	7 600	8 000	8 000	8 000	8 000
tartózkodás után	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
építmény után	1 600	2 000	2 000	2 000	2 000
Gépjárműadó	65 500	73 000	73 500	74 000	74 500
Termőföld bérbeadásából származó jövedelem adója	150	150	150	150	150
Talajterhelési díj	1 300	1 400	1 500	1 500	1 500

Az illetékbevételek 2010-ben mintegy 5 milliárd forinttal csökkennek, tárgyévi bevételeken belüli részarányuk 2%-ról 1,8%-ra mérséklődik. Ennek oka, hogy a szabályozásban változások történtek:

- a visszerhes vagyonátruházási illeték általános mértéke 10%-ról 4%-ra csökken 1 milliárd forint forgalmi értékig. E felett az illeték mértéke 2%-ra csökken, és ingatlanonként legfeljebb 200 millió forint lehet,
- a lakásszerzés esetén fizetendő kedvezményes illeték lakásonként 4 millió forintig továbbra is 2% marad, a forgalmi érték e feletti része után viszont az eddigi 6% helyett 4% illetéket kell fizetni,
- illetékkötelessé válik az ingatlanvagyonnal rendelkező társaságban fennálló vagyoni betét legalább 75%-ban történő megszerzése, amelybe bele kell számítani a kapcsolt felek, illetve családtagok tulajdonában lévő vagyoni betéteket is. Az illeték mértéke 4% (illetve 2%) a megszerzett ingatlan forgalmi értéke alapján. 2010. előtti, 5 évnél régebbi szerzésekre az illetékkötelezettség nem terjed ki.

A saját felhalmozási és tőke jellegű bevételek – az államháztartáson kívülről átvett pénzeszközök 5 milliárd forint tervezett bővülése miatt – 2,3%-kal növekednek (részarányuk 4,2%-ról 4,3%-ra nő).

A támogatásértékű bevételek az Európai Unió forrásokkal együtt 185 milliárd forintot, a tárgyévi bevételeken belül az előző évinél 1,5%-kal nagyobb, 5,5%-ot képviselnek.

A hitel- és értékpapír műveletekből származó bevételek a 2009. évi 136 milliárd forintról várhatóan 299 milliárd forintra, a tárgyévi bevételeken belüli 4,1%-ról 9,0%-ra emelkedhetnek, tekintettel arra, hogy az önkormányzatok a növekvő uniós támogatásokhoz szükséges saját erőt részben hitelből teremtik elő.

Pénzmaradványból 140,0 milliárd forint felhasználása várható részben szintén a felhalmozási kiadások forrásaként.

A helyi önkormányzatok kiadásai főbb csoportonként

Kiadások	2009	2010. évi irányszám	2010. évi irányszám/ 2009	2009	2010. évi irányszám
	milliárd forintban		változás %-ban	megoszlás %-ban	
Folyó (működési) kiadások összesen	2 685,3	2 592,5	96,5	80,8	74,6
Ebből:					
Személyi juttatások	1 082,8	1 024,9	94,7	32,6	29,5
Társadalombiztosítási és munkaadói járulék, egészségügyi hozzájárulás	314,0	264,6	84,3	9,5	7,6
Dologi kiadások	988,4	991,6	100,3	29,8	28,5
Működési célú pénzeszköz átadás	141,3	117,6	83,2	4,3	3,4

Társadalom és szociálpolitikai juttatások	158,8	193,8	122,0	4,8	5,6
Felhalmozási és tőke jellegű kiadások	526,3	632,7	120,2	15,8	18,2
Hitel és értékpapír műveletek nélküli kiadások összesen	3 211,6	3 225,2	100,4	96,7	92,8
Hitel és értékpapír műveletek kiadásai	109,8	249,0	226,8	3,3	7,2
Tárgyévi kiadások összesen	3 321,4	3 474,2	104,6	100,0	100,0
Záró pénzkészlet	482,0	342,0	71,0		
Mindösszesen	3 803,4	3 816,2	100,3		

A folyó (működési) kiadások teszik ki még mindig az önkormányzati összes kiadások közel háromnegyedét.

Ezen belül a személyi juttatások és járulékaik irányszáma a legnagyobb súlyú (37,1%).

A felhalmozási és tőke jellegű kiadások – a növekvő uniós források felhasználása miatt – több mint 106,4 milliárd forinttal növekednek, s így 2010-ben a tárgyévi kiadásokon belüli részarányuk is 2,4%-kal magasabb, több mint 18% .

A társadalom- és szociálpolitikai juttatások 2010-ben növekvő, 5,6%-ot képviselnek a tárgyévi kiadásokon belül összefüggésben az „Út a munkához programra” a Kormány által biztosított többletforrásokkal.

Budapest, 2009. szeptember 16.

Varga Zoltán
önkormányzati miniszter

Dr. Oszkó Péter
pénzügyminiszter